Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

...мнай 1921 оной ...рэлиин 21-нэ гарана | № 80 (13569) | 1974 оной апрелиин 5, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Апрелиин 20-до—Бүхэсоюзна коммунис субботник

[С]УББОТНИГТО ЭМХИТЭЙГЭЭР БЭЛДЭХЭ

[А]прелиин 20-до үнгэргэгдэхэ коммунис субботнигто [бэ]лэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгэхы[е ре]спубликын штабай хүт элбэрилэгшэ, партиин обко[мой се]кретарь К. М. Продайводада манай корреспондент [гу]йhан байна. Нүхэр Продайводагай хөөрөөн доро толи[лно].

[Респу]бликымнай ажалшад [со]вет оронойнгоо ажал[шадтай] хамта манай ажабай[дала]лай һайхан ёһо зан[шалта бол]оһон ленинскэ суб[ботнигто] бэлдэжэ байна. [Суб]ботник үнгэргэхэ ту[хай са]нагайхидай патрио[тическа] үүсхэлые дэмжэн, [Локомоти]в-вагон заһабарил[гын], «Электромашина», [«Электро]прибор» заводуудай, [...] модо болбосоруул[гын], мебель хэдэг комби[нат], нарин сэмбын фабри[кын], 97-дохи барилга-хаб[сарал]гын поездын коллекти[вүүд а]прелиин 20-до булта[а ко]ммунис субботнигто [...] энэ үдэр эгээл ехэ [...] түйлаха гэһэн уялга [...]ака доторо түрүү-[лэн]...

[Суб]ботник үнгэргэхэ ту[хай] республикын бүхы [предприя]ти, барилга, колхоз, [совхоз]удта, эмхи зургаан [органи]зацинуудта халуу[н дэм]жэгдэһэн байна.

[В. И.] Ленинэй түрэһэн [үдэрэй] ажалай шэнэ амжал[таар] тэмдэглэхэ, хүн [бүхэн] субботнигто эдэбхи[тэйгээр] хабаадалсажа, ехэ [туһа] хүргэхэ, апрелиин ту[хай ша]луур ехэ продукци [гарга]лхэ гэһэн шиидхэ[бэри]ие хаанагүй үнгэргэг[дэжэ] байгаа коллективүүдэй [...] дээрэ абтана. Хү[дэлмэ]рии газар бүхэндэ ха[биа] даабари үлүүлэн [дүүргэ]хэ гэһэн уряатайгаар [суббо]тнигто бэлэдхэл үнгэр[гэжэ] байна.

[Респу]бликын предприяти, [барилга], колхоз, совхозуудта [субботник] үнгэргэхэ шта[бууд ба]йгуулагдана. Районуу[дай] республикын штаб [байгу]лагдаа. Тэдэнэр эдэ [үдэрнүү]дтэ субботнигто бэ-лэдхэл эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна.

Манай республика дотор коммунис субботник ажалшадай бүхы коллективүүдтэ гол түлэб апрелиин 20-до, колхоз, совхозуудта, һуралсалай эмхи зургаанүүдта воскресенидэ, апрелиин 21-дэ үнгэргэгдэхэ юм.

Амаралтын үдэрнүүдтэй долоон хоногой графигаар ажалладаг промышленна бүхы предприятинуудай, барилгануудай, транспортын, предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө ажалладаг газарта хүдэлжэ, үйлэдбэрилдэг лэ юумэеэ хэхэ байна.

Ажалшадай энэ үдэр хүдэлмэрилжэ олоһон салин хүлһэн юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ жасада оруулагдаха юм.

Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заһабарилгын заводой бүхы хүдэлмэришэд гол үйлэдбэри ба хамһабариин цехүүдтэ ажаллаха байна. Уридшалан тоологдон тодорхойлогдоһоной ёһоор, энэ үдэр 200 мянган түхэригһөө бага бэшэ продукци бүтээн гаргагдаха. «Электромашина» заводто коммунис субботнигой үдэр нэгэ автокран, 100 квт хүсэтэй 18 электродвигатель, 2700 электрокипятильник, 290 электрочайник бүтээхээр хараалагдаа.

Нэмэлтэ продукциин хэмжээе тодорхойлхын аргагүй, таһалгаряагүй үйлэдбэритэй предприятинуудта табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ жасада оруулха продукцинь тодорхойлогдоногүй. Эдэ предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө амаралтын үдэрнүүдтэ үйлэдбэриин бусад участогуудта ажаллажа, субботнигто хабаадалсаха аргатай. Жэшээлхэдэ, долоон хоногой үдэр бүхэндэ шэл үйлэдбэрилхэ гүрэнэй даабаритай шэлэй заводой коллектив субботнигой үдэр табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ жасада нэмэлтэ продукци үгэжэ шадахагүй, харин суббото ба воскресенидэ түхеэрэлгээ, машинануудаа, цехүүдээ заһабарилха, заводойнгоо объектнүүдые бариха, болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хэхэ байна. Иимэ хүдэлмэри хэжэ олоһон мүнгэн зөөри табан жэлэй жасада оруулагдаха юм.

Модо бэлэдхэгшэд, түмэр замшад, нарин сэмбын фабрика болон бусад зарим предприятинууд хүдэлмэриин таһалгаряагүй долоон хоногой тусхай графигаар хүдэлдэг. Эдэ коллективүүд өөһэдынгөө амаралтын үдэрнүүдтэ нэгэ-нэгэ халаанда ажаллажа, коммунис субботнигто хэхэ ажалаа дүүргэхээр шиидээ.

Улаан-Үдын депогой локомотивна 200 шахуу бригада субботнигто хабаадалсаха уялгануудаа бэелүүлэн, өөһэдынгөө амаралтын үдэрнүүдтэ поезднуудые жолоодон ябажа, олоһон салин хүлһөө табан жэлэй жасада үгэһэн байна.

Республикымнай леспромхозууд коммунис субботнигто өөһэдынгөө хубитые оруулжа эхилээ. Худанай леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бага комплексно 11 бригада субботнигто оруулан, мартын 31-эй, воскресениин үдэр, ажаллаһан байна. Тэдэнэр 930 кубометр модо бэлэдхээ.

Нарин сэмбын фабрикын Илья Семенович Орловой хүтэлбэрилдэг аппаратна таһагай бригада субботнигто зорюулан, апрелиин 2-то амарха үдэрөө ажаллаһан байна. Энэ бригада халаанайнгаа даабарие 117 процент дүүргээ, 70 килограмм эрхим шанартай нооһо зэрэлгэдэ бэлдээ. Сэмбэ нэхэгшэ Елена Астраханцева амаралтынгаа үдэр нэгэ халаанда ажаллажа, ажалайнгаа бүтээсые 10 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Бюджетнэ организаци ба эмхи зургаануудай коллективүүд субботнигто ямар хабаадалгатай байхаб гэхэдэ ажаһуудалай тосхон болон городуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хэжэ, барилгын объектнүүдые бодхолгодо, түмэрэй хаядаһа суглуулга болон бусад ажалда хабаадалсажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ жасада өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулалсаха байна.

Субботнигой үдэр һургуулида ороодүй хүүгэдэй бүхы эмхи зургаанууд, худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинууд хүдэлмэриин неделиин юрын үдэр шэнгеэр ажаллаха байна.

Колхоз, совхозуудта коммунис субботник апрелиин 21-дэ үнгэргэгдэхэ. Субботнигой үдэр хэгдэхэ ёһотой ажал хэрэгүүд эдэ үдэрнүүдтэ ажахы бүхэндэ тодорхойлогдожо байна. Жэшээлхэдэ, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүд бултадаа субботнигто гаража хүдэлхые шиидээ. 980-һаа үсөөн бэшэ хүн ажаллахаяа гараха. Субботнигой үдэр 300 гектар сабшалангай газарые сэбэрлэхээр, һургаар отолжо, һайжаруулагдаһан бэлшээриин 3 километр хорёо барихаар, сабшалан. тарялан дээрэ 300-һаа бага бэшэ тонно наг шэбхэ гаргахаар хараалагдана.

Загарайн аймагай Онохойн совхоздо 700 гаран хүдэлмэришэн, эдэнэй бүлын гэшүүд субботнигто хабаадаха байна.

Гүрэнэй эмхи зургаануудай алба хаагшадые, заводуудай управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые, техникумүүдэй һурагшадые, дээдэ һургуулинуудай студентнэрые субботнигто бүри һайнаар, аша туһа ехэтэйгээр хабаадуулха хэмжээнүүдые абаха тухай дурадхалнууд энэ жэлдэ субботнигто бэлэдхэл хэлгын үедэ оруулагдаа.

Алба хаагшад болон студентнэрэй олон байһан Улаан-Үдэ хотодо субботнигой нэгэ үдэр тэдэ аша үрэ багатайгаар хүдэлэгдэдэг байгаа гэжэ урда жэлнүүдэй дүй дүршэл элирхэйлэн харуулна.

Байгша ондо алба хаагшадай, студентнэрэй ехэнхи хубиинь апрель һарын нэгэдэхи ба хоёрдохи неделиин субботын, амаралтын үдэртэ коммунис субботнигой тоосоогоор хүдэлгэжэ, олоһон мүнгыень түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулхые шиидхэгдээ.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой управлениин хүдэлмэрилэгшэд 25—25 аараа хубааржа, эдэ үдэрнүүдтэ заводой механическа цехүүдэй блогой барилга дээрэ ажаллаха юм гэжэ Железнодорожно райондо субботник үнгэргэхэ штаб тодорхойлбо. Авиационно заводой управлениин хүдэлмэрилэгшэд — 119 квартиратай гэрэй, прибор бүтээлгын заводой управлениин хүдэлмэрилэгшэд заводой столовын барилга дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ ажаллаха байна. Хүдөө ажахын институдай студентнэр, түмэр замай, индустриально - педагогическа техникумүүдэй һурагшад хүүгэдэй саадай, хамтын байрын барилга дээрэ, Улаан-Үдын ТЭЦ-ые һэльбэн шэнэдхэлгэдэ хүдэлхэ юм. Эмхи зургаануудай министерствэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд субботнигой тоосоогоор эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ, Заудинск, Медведчиково, Саянта станцинуудта ашаа буулгаха байна.

Субботнигто хабаадуулхын тула олон тоото алба хаагшадые, студентнэрые нимээр таарууулан табиһанай ашаар апрелиин 20-до эдэнэй ажалые бүри һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха байнабди.

Гэхэ зуура, субботнигто бэлэдхэл хэлгэдэ үшөө горитой дутуу дунданууд бии гэжэ шалгалта элирүүлбэ. Барилга-хабсаралгын олон эмхинүүдтэ, хэдэ хэдэн колхоз, совхозуудта субботнигой үедэ бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэри үшөө тодорхойлогдоогүй, субботнигто хабаадаха хүнүүд зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр, транспортаар хангагдаагүй байһаар.

Һуурин тосхонуудые, хото городуудые, илангаяа Улаан-Үдэ хотые болбосон түхэлтэй болгохын, ажаһуудаг газартань ажалшадые эдэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тула бэлэдхэл хангалтагүй муугаар хэгдэнэ.

Предприятинуудай, барилгануудай, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд ленинскэ субботнигто бэлэдхэлые һайнаар эмхидхэхэ, коллективэй гэшүүн бүхэниие энээндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха, энэ үдэрые коммунис ажалай һайндэр болгохын тула таарамжатай байдал байгуулха ёһотой!

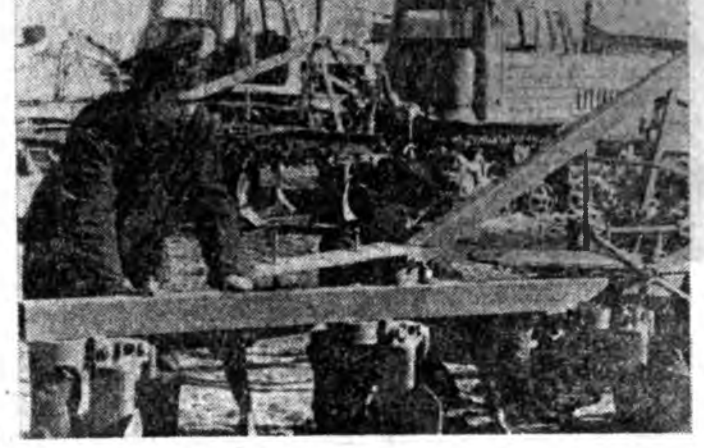
[Уур]АРАА БОРНОЙЛЖО ЭХИЛБЭ

[П]ЕТРОПАВЛОВКА. (Манай корреспондентһээ телефоноор абтаба). Зэрэлзэн уужам Зэдэ, Борьёогой талаар [...] хабар ерэнхэй. Урин дулаахан [...] элшэдэ үбэр майла газарай [...] үни хада хайлаад, илангаяа ха[...] газарай хүрьһэнэй дээгүүрхи [...] үдэ багта үлэ мэдэг уурал [...] байдаг болонхой.

[...]гатын «Коммунизм» колхозой [...]шад, механизаторнууд мүнөө үедэ [...]нгаа тарилгада түгэс бэлэн бо[...], бүхы техникэеэ хабарай станда [...]нхай. Апрелиин 2-һоо эхилжэ, [...] сэбэр паарай шинг нойтые хушахын тула тэрэнээ борнойлжо эхилээ. Эгээн түрүүлэн залуу тракторист-нар Константин Ланкеев, Даба Вандановгэгшэд тус тустаа ДТ-75 тракторнуудые жолоодон, үнгэрһэн гурбан үдэр соо 351 гектар паар борнойлоод, шинг нойтыень хушаба. Эдэ үдэрнүүдтэ үшөө хэдэн трактор паар борнойлхоёо гараха юм. Эндэхи механизаторнууд үглөөгүүр 11 часһаа эхилээд, үдэшын бүрэнхы болотор һаадгүй хүдэлнэ.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Зэдын аймаг.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тарянанай ехэнхи газарынь Талын Булагта оршодог юм. Мүнөө жэлдэ тэндэ 7 мянга гаран гектарта ороохото ургамалнууд таригдаха. 3-дахи тарян ажалай бригадын механизаторнууд бүхы техникэез мүнөө полевой стан дээрэз асаранхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын залуу механизаторнууд Г. Десятов, В. Буерачный гэгшэд тракторай плугуудые үшөө дахин таарууулан табижа, тоһодожо байнад.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

СССР-эй ЮҺЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУНГУУЛИИН КОМИССИЙЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

«СССР-эй Верховно Советтэ һунгалта үнгэргэхэ тухай дүримэй» 39-дэхи, 40-дэхи, 41-дэхи статьянуудай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Советэй Национальностьнуудай Советтэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссие ниитын эмхинүүдэй, ажалшадай бүлгэмүүдэй ба коллективүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн баталха:

Һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Немочин** Владимир Иванович — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа.

Һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Хунданова** Лидия Лукинична — Зүүн Сибириин технологическа институдай профессорско-багшанарай коллективһээ.

Һунгуулиин комиссиин секретарь **Бардонов** Александр Бадлаевич — Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй Буряадай профессиональна союзһаа.

ҺУНГУУЛИИН КОМИССИИН ГЭШҮҮД:

Агафонов Иван Романович — Хяагтын аймагай «Родина» колхозой колхозникуудһаа;

Будковская Валентина Тихоновна — Улаан-Үдын аймагай «Сэлэнгэ» совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Васильев Григорий Дмитриевич — Хэжэнгын аймагай Худанай леспромхозой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай коллективһээ;

Гончиков Дугаржап Джалсанович — Армида, авиацида ба флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмэй (ДОСААФ) Буряадай республиканска организациһаа;

Жалсараев Дамба Зодбич — Буряадай уран зохёолшодой эмхиһээ;

Новокрещенных Светлана Ивановна — Прибайкалиин аймагай Таловска түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээдэг заводой Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай организациһаа;

Павлова Зинаида Тихоновна — Бэшүүрэй аймагай Ленинскэ дунда һургуулиин багшанарай, алба хаагшадай ба техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ;

Рыжов Леопольд Кузьмич — Кабанскын аймагай Тимлюйн цементын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа;

Столярова Зинаида Александровна — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагон холбон бүридүүлгын цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа;

Титов Василий Иннокентьевич — Профессиональна Союзуудай Буряадай организациһаа;

Ульянов Виктор Васильевич — Сэлэнгын аймагай «Гусиноозерская» шахтын профсоюзай организациһаа;

Цыден-Ешеева Мария Донитовна — Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой профсоюзай организациһаа;

Шагдырова Сталина Васильевна — Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай Буряадай областной организациһаа;

Янькова Галина Михайловна — Мухар-Шэбэрэй аймагай больницын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1974 оной апрелиин 4.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СЕЛЬСКЭ, СОМОНОЙ БА ПОСЕЛКОВО СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын нютагай Советүүдтэ үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

Антонова Мария Васильевнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдайн сельскэ Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Башинова Валентина Степановнае — Прибайкалиин аймагай Турунтаевын сельскэ Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Борисова Любовь Кузьминичнае — Загарайн аймагай Элхиин поселково Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Бурдуковская Валентина Петровнае — Хяагтын аймагай Хүдэриин сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Григорьева Прасковья Титовнае — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй сельскэ Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Поломошнов Иван Павловичые — Зэдын аймагай Доодо-Ториин сельскэ Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Ринчинова Чимит-Ханда Эрдынеевнае — Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1974 оной апрелиин 4.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

[Ро]ссин Федерациин хара [хүрьһэ]гүй зонодохи КПСС-эй [обком]уудай нэгэдэхи секре[тарь]нарай, АССР-нүүдэй [Мини]стрнүүдэй Советүүдэй [түрү]үлэгшэнэрэй, область[у]дай гүйсэдхэхэ комите[д]дэй түрүүлэгшэнэрэй, [С]ССР-эй болон РСФСР-эй [...] хэдэн министерствэнүү[дэй], албан зургаануудай хү[дэлм]эрилэгшэдэй зүблөөн апрелиин 3-да КПСС-эй Центральна Комитедтэ болоо.

«РСФСР-эй хара хүрьһэгүй зонын хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолые бэелүүлхын тула партийна, Советэй, ажахын органуудай шиидхэхэ тодорхой зорилгонууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

(ТАСС).

[Г]ҮН СЭДЬХЭЛЭЙ ШАНАЛАЛ

[Н]үхэд Л. И. Брежнев, [Н.] В. Подгорный, А. Н. Ко[сыг]ин Франциин Республи[кын] Президентын уялгые [түр] зуура гүйсэдхэгшэ [Ален] Поэртэ, Франциин [Ре]спубликын Премьер-Ми[нис]тр Пьер Месмертэ те[лег]рамма эльгээбэ. Тэрээн [...]оонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Франциин Республи[кын] Президент Жорж Пом[пиду]гай сагһаа урид наһа [бар]аһан тухай мэдээсэл со[вет]ское, ехээр шаналжа бай[на]бди. Энэ гашуудалта үеэр [та]ндэ үнэн зүрхэнэй ша[на]лалые тогтоон абыт.

Франциин гүрэнэй элитэ [...]эжэ ажал ябуулагша, Советскэ Союз Франци хоё[рой] хоорондын заншалта [ха]ни барисаас хүгжөөхын [ту]ла ехэ юумэ хэһэн Пре[зи]дент Помпидуе Советскэ [Союз]да ехээр хүндэлдэг [бай]һан юм.

Президентын тушаалые Жорж Помпидугай даажа [байһ]ан жэлнүүдтэ совет-франццуз харилсаан улам бэхижэһэн, бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдэрэгдэһэн, совет-франццуз гол шухала документнүүдые абалгаар тэмдэглэгдэһэн байна. Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалые улам ехээр һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондын адли эрхэтэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ СССР Франци хоёрой хани харилсаанай талаар энэ үе соо туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэнэбди.

Хоёр ороной арадуудай үндэһэн ашаг туһада харюусахаар, ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан гурймаар зэргэ оршолгын гол ёһонуудые батадхаха, хани барисаанай ба түгэс харилсаа холбооной политикые Советскэ Союз саашадаашье сэхэ шууд баримталан бэелүүлхэ байха.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин госпожа Клод Помпидуда шаналалгын телеграмма мүн лэ эльгээгээ.

Франциин Республикын Президент, танай хани нүхэр Жорж Помпидугай сагһаа урид наһа бараһанда тантай хамта гүн ехээр шаналжа байнабди гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союз Франци хоёрой хоорондоо үгээ ойлголсодог, хани холбоото харилсаае хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн Президент Помпидутай хани ёһоной уулзалганууд бидэнэй дурасхаалда хододоо үлэхэл.

* * *

Франциин Республикын Президент Жорж Помпидугай сагһаа урид наһа бараһантайнь дашарамдуулан, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Франциин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Мишель Жоберэй нэрэ дээрэ телеграмма эльгээжэ, ехэ шаналал мэдүүлбэ.

(ТАСС).

МЭДЭЭСЭЛ

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй апрелиин 3-най Указаар нүхэр **Алексанкин** Александр Васильевич РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилогдобо.

(ТАСС).

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

Венгриин Национальна һайндэртэй — фашис дарлалтаһаа сүлөөрһөөр 29 жэлэй ойн ойсэһэнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин ВСРП-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадарта, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ Пал Лошонцидо, ВНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Ене Фогто амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

Энэ үе соо Венгриин ажалшад социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай нягта холбоо барисаатайгаар, шалгармал манлайн — Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин хүтэлбэри доро социализмын үндэһэ һуури табяад, хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгын замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшана гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Венгриин Арадай Республикын гадаадын залан сэхэ политика, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай түлөө, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө, арадуудай национальна бэеэ дааһан байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһөөр социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай нягта эмхидэл, дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ аха дүү бусад оронуудтай хамта тэрэнэй эдэбхитэйгээр хабаадажа байһаниинь уласхоорондын мэдэрэлдэ улам ехээр хүртэнэ.

Социализм, коммунизм байгуулгын гол шухала бүхы асуудалнуудаар, мүнөөнэй үндэһэн шухала асуудалнуудаар СССР-эй ба ВНР-эй, КПСС-эй болон ВСРП-гэй бата нэгэдэлтэй байһые совет хүнүүд үндэрөөр сэгнэнэ. Экономикын, соёлой, эрдэм наукын, гэгээрэлэй талаар хэгдэдэг аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоогоо ходоодоо үргэдхэлгэ манай партинуудай, арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанай гэршэ болоно.

(ТАСС).

ЗОХЁОН БАЙГУУЛХАДАМНАЙ, АЖАҺУУХАДАМНАЙ ТУҺАЛНА...

СССР-эй Композиторнуудай холбооной табадахи съезд дээрэ

СССР-эй Композиторнуудай холбооной V съездын делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор оронойгмнай хүгжэмтэ ажабайдалай үргэн ехэ панорама эли тодоор харагдана. Энэ съезд апрелиин 3-да Союзуудай байшангай Колонно зал дотор хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Совет хүгжэмэй искусствын үндэр дээдэ зорилго тухай, арад түмэнэй оюун бодолой ажабайдалда тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай шэнжэлхы хөөрэлдөөн боложо байна.

Социалис реализмын гол ёһонуудта үнэн байдаг композиторнууд ажал хэрэгүүдээ совет хүнүүдэй баатар габьяата ябуулгануудтайнь нягтаар холбоно. Хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай, интеллигенциин шэн зоригто ажал — олон үндэһэ һаһатанай хүгжэмэй искусствын мастерай зориг бадаруулдаг булаг болоно. Эхэ ороноо, партияа магтан дууладаг эдэнэй эрхим бүтээлнүүд зохёон байгуулагша арадта, тэрэнэй коммунис ёһоной нангин зорилгонуудта үнэн сэхээр алба хэнэ.

— Хүдэлмэришэдэй ба искусствын мастернуудай хани барисаан совет засагай эхиндэ мүндэлөөд, түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ бэхижэһэн юм, — гэжэ **А. Петров** (Ленинград) хэлэбэ. — Гэхэ зуура, энэ хани барисаан һүүлэй үедэ илангаяа ехээр һалбараад, зохёол бүтээлэй ба хани харилсаанай шэнэ түхэл янзануудтай болоһон байна.

Нүхэр Петров Балтиин судна бүтээдэг алдарта заводой хүдэлмэришэдтэй Ленинградай композиторнуудай үрэ түгэс, харилсан баяжадаг холбоон тухай хөөрэбэ. Эгээн олон зоной хэрэглэдэг ба мэдээжэ болоһон хүгжэмэй жанр — дуун эдэ зохёолнуудай дунда хүндэтэ һуури эзэлнэ. Дуун гээшэмнай хүнэй ажабайдалай бүхы һалбаринууд худар нэбтэрэн орожо, тэрэнэй эрхим, үнэн ханинь болоно.

— Бидэнэй зохёолнууд хүдэлмэришэдэй ба инженернүүдэй бүтээдэг эди шэдитэ станогууд ба машинануудай хэм хэмжээндэ, эрдэмтэдэй тодорхойлолгонуудай хэм хэмжээндэ, тобшолон хэлэбэл, манай ороной ажалшадай хуулита омогорхол болоһон бүхы юумэнэй хэм хэмжээндэ байха ёһотой гэжэ һайн ойлгонобди, — гэжэ **А. Пахмутова** (Москва) мэдүүлнэ.

Гэхэтэй хамта, И. Дунаевскиин зохёолнууд шэнгеэр олониитын сэдьхэл доһолгодог дуунууд үшөөл хоморшог байһаар гээд һайн ойлгонобди.

Энэ бодомжыень **С. Туликов** (Москва) дэмжэн үргэлжэлүүлээ.

Мүнөө сагай эрхим зохёолнууд дотор найруулагдаһан, мүнөө үеын геройн образ ерээдүйн үетэдые һонирхуулхань дамжагүй. Энэ образ дотор социалис үе сагай шэнэ хүнэй шэнжэнүүд бэелэлээ олонхой Совет искусствын мастернууд үе сагай үмэнэ, арадайнгаа үмэнэ ехэ уялгатай байһанаа мэдэрнэ гэһэн бодол съезд дээрэ тусхайлан дурдагдаа.

Энэ ушар өөртөө ходо эрилтэ ехэтэйгээр хандахыемнай уялгална. Манай баатар габьяата ажабайдалтай найралдан тааралдахаар зохёолнуудые бүтээжэ, арад түмэнэй аша туһада алба хэхэ, хүгжэмтэ соёлой хүгжэлтэдэ эдэбхитэйгээр туһалха ба бусад асуудалнууд тухайда съезд дээрэ үгэ хэлэһэн **А. Штогаренко** (Киев), **Г. Ширма** (Минск), **Р. Щедрин** (Москва), **Г. Орджоникидзе** (Тбилиси), **Е. Рахмадиев** (Алма-Ата), **Г. Раман** (Ригэ), **Э. Мирзоян** (Ереван), **Е. Светланов** (Москва), **Ю. Келдыш** (Москва), СССР-эй Архитекторнүүдэй холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Г. Орлов** ба бусад тэмдэглэбэ.

Тибор Шаран (ВНР), **Ван Тонг** (ДРВ), **Вольфганг Лессер** (ГДР), **Роберто Санчес Феррер** (Куба) гэгшэд аха дүү социалис оронуудай хүгжэмшэдэй үмэнэһөө съездын делегадуудта халуун амаршалга дамжуулаа.

СССР-эй Композиторнуудай холбооной V съезд апрелиин 4-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

Шэнэ, боро газар ашаглалгаар хорин жэлэй ойдо зорюулагдаһан Алма-Ата хотодо болоһон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, элдүүриин газарай гектар бүриин ургасые дээшэлүүлхэ гэшэе мүнөө үеын эгээн шухала хэрэг мүн гэжэ тэмдэглэһэн байна. Энэ тон зүб. Мүнөө үедэ шэнэ газар хахалжа, таряаланай ургадаха арга бага болонхой. Тиимэһээ таряалан, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын тулөө бүхы хүсөөрөө оролдохо хэрэгтэй гэхэшэ.

Тээд жэл бүри баян ургаса абахын тула нэн түрүүн һайн шанартай, нютагай эрхэ байдалда таараха сортын үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хурахаэр хэрэгтэй болохо байна. Манай совхоздо энэ асуудалда эхэ анхарал табигдадаг.

Хабарай тарилгын эхилхэһээ урид урэһэ ургуулха абаха участогуудые тодорхойлогдожо, тэндэ ямар агротехническа хэмжээнүүдые хэрэглэхэ байһанаа тус түсэблэгдэдэг юм. Тиихэдээ шэниисын урэһэ абаха участогуудта заабол сэбэр һайн паар хэрэглэгдэдэг гуримтай.

Мүнөө үедэ шэниисын, обёосой үрэһэн бүхыдөө нютагай уларилда зохихо һайн сортын болонхой. Манай совхоздо бүхыдөө «Онохойн-4» сортын шэниисэ, «Онохойн-547» болон «Орёл» сортнуудай обёос таригдадаг. Шэниисын үрэһэн жэл бүри 2000—3000 центнер үлүү хаагдадаг, бүхыдөө 1-дэхи классай, дээгүүр репродукциин байдаг. 1973 ондо гүрэндөө һайн сортын, хоёрдохи репродукциин 2014 центнер шэниисын үрэһэ худалдаа һэмди.

Үрэһэ хүрэнгэ гол түлэб Луферий Савельевич Симоновэй эрхилдэг отделенидэ ургуулагдадаг юм. Энэ отделенидэ совхозой бүхы үрэһэнэй 60—70 процентнь абтадаг гээшэ.

Үрэһэнэй участогуудта нэгэн доро олон комбайн табижа, ургасыень бүхыдэнь амяарлан хуряадаг байнабди. Тиихэдээ нэгэ бүлэг комбайнуудаар тараае амяарлан хадажа байхада, нүгөөдүүлээрнь баал суглуулан сохидог гуримтай. Үрэһэнэй участогуудһаа гектарай 14,5 центнер ороохон абтадаг.

Ургаса хуряалгын эхилхэтэй сасуу үрэһэнэй тараа сэбэрлэхэ, хүдэлмэри захалдаг. Энэ шухала хүдэлмэридэ эртэнһээ бэлэдэг гэхэ шэбди. Ороохо сэбэрлэхэ машинанууд һайнаар засабари хэгдэдэг, үрэһэ сэбэрлэхэ тусхай звенонуудые эмхидхэгдэдэг. Эдэ звенонуудтэ хүдэлмэриин түсэб, график хүргэгдэдэг. Үрэһэ сэбэрлэхэ, тэрэниие хадагалха схемэ гоёор зурагдаад, олоной анхаралда үлгэгдэдэг. Мүн үрэһэнэй тараае хордохо, ялжа хадагалха заабари складые даагшадта үгтэдэг юм.

Үрэһэ хааха, сэбэрлэхэ тү-

Гектар бүриһөө баян ургаса

ҺАЙН ҮРЭҺЭТЭЙ БАЙХАЛ ГЭЭ ҺАА...

сэб-график саг соонь дүүргэжэ, ноябриин 1 хүрэтэр үрэһээ 1-дэхи, 2-дохи классай шанарта хүргэһэн звенонуудые материальна талаар урмашуулха гурим совхозой дирекци, партком, рабочком болон комсомолой комитет жэл бүри тогтоодог байна. Эдэ бүхы эрилтэнүүдые дүүргэгшэдтэ тус бүридэнь 2 центнер тараа гүлөөһэгүйгөөр үгтэдэг, гадна 1-дэхи классто хүргэгдэһэн үрэһэнэй түлөө түлбэриень 30 процентээр, 2-дохи классайхиень — 15 процентээр дээшэлүүлдэг юм.

Энэ ушарта үрэһэнэй тараа сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ хүнүүд дуратайгаар орожо, үрэһээ ноябриин 1 хүрэтэр сэбэрлэжэ дүүргэдэг гээшэ.

Энэ хүдэлмэридэ Ростовско областьһоо нүүжэ ерэһэн эгэшэ дүү Александра Фёдорова, Евгения Фомичева, нютагай хүдэлмэришэд Михаил Разуваев, Липат Куренков, кладовщигууд — Кирилл Разуваев, Никита Коноваленков болон бусад шалгаржа, нэмэлтэ түлбэри-

дэ, шагналда хүртэжэ байгаа юм.

Үрэһэ сэбэрлэлгын шанарые складые даагшад хинан шалгажа байдаг ялгатай. Эдэнэр сэбэрлэгдэһэн үрэһэнэй тухай журналда бүридхэжэ, тарилгын ямар шанартаа хүргэгдэһэниинь үдэр бүри тэмдэглэжэ байдаг. Хүдэлмэришэд үрэһэеэ 1-дэхи классда хүргэхэ гэжэ оролдодог. «Онохойн-4» сортын шэниисые 1-дэхи классто хүргэхэ хүндэ байгаа. Бидэнэр «ОВП-20», «ОС-4,5» түхэлэй машинануудта доодо талынь һагшуур 2,4

миллиметр гонзогор нүхэтэйе табидагбди. Юуб гэхэдэ, 1,7—2,0—2,2 миллиметр нүхэтэйнүүдые һуулгахада буртаг ногоое, тарилгада хэрэггүй ороохые хүсэд илгадаггүй байна бшуу. Энээниие шалгахын тула 2,4 миллиметр гонзогор нүхэтэй һагшуур дээрэ адха ороохо хаяхада, доошоо унаашань лэ хэрэггүй зүйлнүүд болохо жэшээтэй. Иимэ һагшуур доодо захадань табигдаһан машинаар сэбэрлэгдэһэн «Онохойн-4» сортын шэниисын мянган ороохон 38—41 грамм татадаг, зүгөөр энэ сортын эды шэниисэ гол түлэб 32 грамм татадаг байна бшуу.

1965 онһоо хойшо манай совхоз шэниисэ жэл бүри 1-дэхи, 2-дохи классай шанарта хүргэдэг юм.

Гансахан сэбэрлэлгын хүсөөр ороохые томо болгохо асуудал шиидхэхын аргагүй. Тиимэһээ бидэнэр энэ жэлдэ 400 гектар үрэһэнэй участогта бага нормоор тарилга хээд, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, бусад хэмжээнүүдые абажа, шэниисэдэ ба-

та һайнаар ургаха арга олгоод үзэхэ һанаатайбди.

Үрэһэ тарилгада һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал табигдаад байдаг ялгагтай. Пландагна тэрэнэй саг соонь хордохо хэрэгтэй ха юм.

Үрэһэнэй хоро хадагалха типовой склад совхоздомнай баригдаһан. Тэндэ олон тагууд, тусхай хубсаһа хэхэ шкаф, хорохоо бэеэ һэргылэхэ плакатнууд, тэрэнэй оодо, гаршые тэмдэглэхэ тэмдэг гэхэ мэтэ байна.

Үрэһэ хордохо хүдэлмэришэд урдиһаан томилогдодог. Тэдэнэй заабари захяа хүргэдэг, тэрэнэйнгээ аюул зэмсэгээр хангагдадаг байна. Үрэһээ ПУ-3 машинаар хордонобди. Тиихэдээ энэ хүдэлдэг зоной ажал хүнгэдхэхэ, бэеэнь хорохоо хамгаалха зорилгоор, мүн үрэһэ тараанай жэгдэ һайнаар хордуулхын тула сеялкэнүүдтэ тараа зөөхэ хуушан бункерта хүл хэжэ үгеед, тэрээн үрэһэ тараа ашадаг машинаар үрэһэе зөөнэбди. Тэрэ бункер сооһоо ороохон жэгдээр урдажа, хордодог машина руу орожо, тэндэһээ хабтагай транспортёрoор саашань абаашагдана. Иимэ аргаар үрэһэ хордоходо олон хүн хэрэггүй, орой нэгэ хүн тэрэниие хэжэ үрдихэ бшуу.

Үрэһээ үбэлдөө хадагалхадаа халуун, хүйтэниинь арбан хоног бүхэндэ шалгажа байдагбди. Тиихын тула шалгагдаха үрэһэ жэгдээр удхажа абаха дүрбэн удхуур (щуп) худалдажа абаһан байнабди.

Һайн шанартай үрэһэ бэлдэхэ гэбэл, ороохо сэбэрлэхэ, хатааха оньһожоруулагдамал пункт түхеэрхэ шухала гэжэ һанагдана. Бидэнэр тиимэ пункттай боложо ядаад байнабди. «КЗС-20-Ш» түхэлэй түхеэрэлгые тэндэ тодхохо хүдэлмэри гурбан жэлдэ унжагайржа байна. Энээнһээ ондоо ороохо хатааха машина, түхеэрэлгэ байхагүй. Тиимэһээ үрэһэнэй шииг доошолуулхын тула агаараар үлеэлгэхэ арга хэрэглэнэбди. Мүнөө иимэ 4 түхеэрэлгэтэйбди. Энээниие гол түлэб намартаа, ургаса хуряалгын үедэ, склад соо хэрэглэнэбди.

Энэ жэлдэ ороохо тараанай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдожо байнабди.

Т. ИВЛЕВ,
Охин-Булагай совхозой агроном.

Бэшүүр.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Ахын райком залуу коммунистнуудые һургаха, политическэ мэдэрэлыень дээшэлүүлхэ, хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа ехэ хандуулдаг болонхой. Партиин райкомой дэргэдэ тэдэнтэй тусгаар семинарай гуримтай һуралсал үнгэрэгдэнэ.

Энэ һуралсалай ээлжээтэ хэшээл боложо үнгэрөө һэн. Эндэ аймагай партийна эхин организацинуудай залуу коммунистнууд уригдаа. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. Д. Марзаев партиин хүтэлбэрилхы үүргые улам дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXIY съездын хараалһан зорилгонууд тухай элидхэл хээ. Удаань райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Я. Д. Галсанов партийна суглаанай хүмүүжүүлхы үүргэ тухай аймагай партийна эхин организацинуудай байдалһаа жэшээ абан хөөрэһэн байха юм.

Удаань КПСС-эй Программын гол гол асуудалаар хөөрэлдөөн болоо.

Залуу коммунистнуудай һуралсалай хэшээлнүүд һара бүхэндэ нэгэ дахин боложо байхаар түсэблэгдэнхэй.

ШТАБ ХҮДЭЛЖЭ ЭХИЛ[...]

Москва хотын түрүү предприятинуудай [...] шадай үүсхэл дэмжэн, аймаг дотор апр[...] 20-до коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн [...] тоол КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюро ба[...] абаа.

Коммунис субботнигто бэлдэхэ, тэрэниие [...] гэхэ хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ аймагай штаб [...] гүулагдаа. Тэрэ штабые КПСС-эй райкомой [...] ретарь А. Б. Раднаев толгойлно.

Коммунис субботнигой зарлагдаһан үдэр [...] хүдэлмэри хэхэ байһанаа дары тодорхойлх[...] дэ хэрэгтэй болохо транспорт болон техник[...] сэд бэлэн болгохо эрилтэ ажахынуудай, про[...] ленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай [...] тэлбэрилэгшэдтэ табигдаа. Ажалай энэ ехэ [...] дэртэ ажалшадые олоор хабаадуулжа, б[...] ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал тогтоо[...] коммунис субботнигой гүнзэгы удха [...] олониитэдэ ойлгуулха хүдэлмэри ажалша ко[...] тив бүхэндэ үргэнөөр ябуулхыень партийна [...] организацинуудые уялгалһан байна.

Р. ЦЫМПИ[...]
КПСС-эй райкомой таһагые даа[...]

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҮЙЛЭДБЭРИИЕ ХҮТЭЛБЭРИЛЖЭ ҺУРАХ[...]

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхохо, һалбаринуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо, колхоз, совхозууд хоорондын нэгэдхэгдэмэл хамжабариин ехэ барилга, фермэнүүдые эмхидхэхэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Энээнэй ашаар хүдөө ажахын капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. Хүдөөдэхи ажалые индустриальна түхэлтэй болгохо арга олгоно гээшэ. Эдэ бүгэдэһөө эсэстээ эдеэ хоолой зүйлнүүд ехээр, гаргаша багатайгаар абтана, хүдөөгэй хүн зоной ажабайдалшье һайжарна.

Манай республикын колхоз, совхозуудта тарялан, мал ажалые тусхай нэгэ зүб шэглэлтэйгээр эрхилдэг болохо, һалбари бүхэниие таараха соонь мэргэжүүлхэ тушаа бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ онол аргашье баһал хубилгагдажа, гуримшуулагдажа байһаниинь элитэ. Мүнөө хүдөө ажахын ямаршье һалбариие урданайхяар эрхилхэ, хуушанайнгаа гуримаар хүтэлбэрилхэ аргагүй болоо ха юм даа.

Кабанскын аймагай Ойморойн совхозой жэшээ дээрэһээ эндэ хэлэгшээе батадхан хааруулха һанаатайб.

Мүнөө үедэ энэ ажахын гол һалбаринуудынь тусхай мэргэжэл шэглэлтэй болгогдонхой. Совхоз гол түлэб гахай үсхэбэрилдэг, үшөөл эбэртэ бодо мал, үнеэд бии ааб даа. Тиимэһээ энэ ажахы гахайн мяха, һү ехээр абаха гол шэглэлтэй болоно. Жэшээнь, совхозой нэгэдэхи отделенидэ һаалиин мал сугуулагданхай. Эндэ һаалиин хоёр гүүртэ, бурау, хашарагуудые тэжээхэ гүүртэнүүд бии. Хоёрдохи отделенидэнь гахай үсхэбэрилэгдэнэ. Тусхайлбал, энэ отделениин Дубинино тосхондо жэлдээ 8 мянган поршоонхо абажа түлжүүлхэ эхэ гахайн фермэ эмхидхэгдэнхэй. Харин Инкино тосхондонь жэлдээ 4500 гахай шахан таргалуулха фермэ бии. Гурбадахи отделенидэнь һаалиин хоёр гүүртэ үхэр, жэлдээ 600 поршоонхо абажа тэжээхэ фермэ байдаг. Дүрбэдэхи отделенидэнь һаалиин үнеэдэй хоёр гүүртэ һайн үүлтэрэй 200 эхэ гахайн фермэ бии.

Гахайн фермэ һаалиин гүүртэнүүдые таараха соонь томодхоод, отделени бүхэндэ зүбөөр хубаарилан үсхэбэрилхэдэ алишье талаараа ашагтай байһанаа харуулаа. Гахай үсхэбэрилгые томодхожо, тусхай шэглэлтэй болгоһонһоонь хойшо энэ һалбариин ашаг үрэ үгэсэнь һураггүй дээшэлээ. Хэрбээ 1966 ондо совхоз бүхыдөө миил 2960 центнер гахайн мяха абаһан һаа, нёдондо тэрэнь 9 мянган центнертэ дүтэлһэн байна. Мүнөө энэ һалбаринь жэлдээ 230 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулна, ажахыда бүхыдөө абтаһан продукциин аяар 60 гаран процентнь гахайн фермэнүүдһээ ороно бшуу.

Һалбаринуудые тусхай мэргэжэлтэй болгожо эрхилхэдэнь, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха, досоогоо мүнөө үеын үйлэдбэриин бүхы технологиие хэрэглэхээр томо байранuудые бариха аргатай болоо. Совхозой үйлэдбэриин гол фондын эдлүүриинь газарай 100 гектар бүхэндэ хүртэсэ энэ 6 жэл соо 2,1 дахин ехэ болоо. Тэрэнииень хүдэлжэ байһан хүн бүхэндэ хубаажа үзэхэдэ, 1,8 дахин ургаа.

Хэнэйшье мэдэһээр ажахын бүхы үйлэдбэриин иимэ ехэ болоод, материально-техническэ баазынь хүсэ ехэтэй болоод байхада ажалые эмхидхэн хүтэлбэрилхэнь орёо бэрхэтэй болоо ааб даа. Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ совхоздо хүтэлбэрилгын аппарадай хүдэлмэрилэгшэдэй тоо зарим тэды олон болоо. 1966 ондо хүтэлбэрилхы аппарадта 80 хүн хүдэлдэг байгаа һаа, мүнөө тэндэ 89 хүн ажаллана. Ажалай түлөөһэнэй фонддо жэлдээ 107,1 мянган түхэриг гаргашалагдадаг һаа, тэрэнь 146,5 мянган түхэриг хүрэтэрөө ехэ болоо.

Даб дээрэ хараад үзэхэдэ, ажахы доторой хүтэлбэрилгын аппарадта хүдэлжэ байһан хүнүүдэй ажал үйлэдбэридэ хэзээшье сэхэ хабаатай, шухала юм ааб даа. Тиигэбэшье ажал дээрэ сэхэ хүдэлжэ байһан, мүн хүтэлбэрилхы тушаалда хүдэлжэ байһан хүнүүд хоёрые адлидхажа болохогүй. Хүтэлбэрилхы тушаалтад өөһэдөө продукци үйлэдбэрилдэг бэшэ, харин тэдэнэй дааһан коллективэ зүбөөр ударидажа, эдеэ хоолой зүйл ехээр абахадань, хүтэлбэрилхы тушаалда хүдэлжэ байһан хүн бүхэндэ хэды хүдэлмэришэд хүртэнэб, хүтэлбэрилхы аппарадай гаргашада хэды шэнээн мүнгэ зөөри гаргагдааб, хүтэлбэрилхы ажалда хүдэлһэн хүнэй үдэр бүхэндэ хубаахада, хэды шэнээн продукци абтааб гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Энээнһээ колхоз, совхоз бүхэндэ хүтэлбэрилхы ажалай ямараар табигдаһаниинь харагдаха байна.

Гэхэтэй хамта, Ойморойн совхоздо 100 хүнэй хүдэлһэн үдэр бүхэндэ хубаажа үзэхэдэ, хүтэлбэрилхы ажалайнь гаргаша жэлһээ жэлдэ ехэ боложо байна. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, совхоз үйлэдбэриин һалбаринуудые тусхай мэргэжэлтэй болгобошье, хүтэлбэрилхы ажалаа зүбөөр гуримшуулан табижа үшөөл шадаагүй гээшэ.

Мүнөө үедэ совхоз дотор хүтэлбэрилхы ажалынь территориальна гуримаар эмхидхэгдэнхэй. Урдань отделени бүхэниинь олон һалбаритай, жэжэ фермэнүүдтэй байхадань хүтэлбэрилгын энэ гурим яһала тааараад байдаг һэн. Харин мүнөө совхозой отделенинүүдэйнь гол тусхай мэргэжэлтэй болоод байхада, хүтэлбэрилгын ажалые хуушан хэбээрнь үлөөжэ болохогүй байгаа. Зай, тус ажахын мал ажалые абаад үзэел даа. Гахайнь фермэнүүд хоорондоо 15 километрэй зайтай гурбан отделенидэ байлгагдана. Иигээд ерэхэдээ гахайн фермэнүүдэй ажалые гурбан отделениин эрхилэгшэд хүтэлбэрилнэ бшуу. Энээнһээ боложо, тэдэнэй хоорондо бэе бэеэ ойлголсохогүй, хэдэн ондоо шиидхэбэри гаргаха ушар үзэгдэнэ.

Отделени бүхэнэй эрхилэгшэ өөрынгөө мэдэлэй фермын асуудалые һанаашаараа шиидхээд, совхоздо гахай үсхэбэрилгын гол зорилгые хараада абанагүй ха юм.

Энээн дээрэһээ хараад байхада, тусхай мэргэжэлтэй болоһон ажахыда гүүртэ, фермэнүүдые тэрэ байһан газараарнь хаража хүтэлбэрилхэ бэшэ, харин һалбари тээшэнь хубаажа хүтэлбэрилбэл дээрэ гэжэ һанагдана. Жэшээнь, Ойморойн совхоздо гол һалбари гахай үсхэбэрилгые главна зоотехник хүтэлбэрилхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, мүнөө тэрэ отделениие эрхилэгшэдтэ гол түлэб зүбшэл, заабари үгөөд байдаг хүн болонхой. Үнэндөө главна зоотехник гээшэ даалһан һалбаряа бүхы дээрэнь арбан хургандал адли мэдэхэ, ажалыень бодотоор хүтэлбэрилэн эмхидхэхэ, сэхэ харюусаха хүн байха ёһотой. Тэрээнһээ гадна, отделенинүүдэй зоотехнигүүдые цехүүдэй начальник болгоод, тус бүридэнь түл абаха, поршоонхо тэжээхэ, гахай шахаха фермые даалгаха байна.

Тиигээ һаа, хүтэлбэрилгэнь тодорхой, нэгэ гол шэглэлтэй боложо үгэхэ, үлүү тушаалтадшье сүлөөрхэ һэн.

Тарян ажалдахи хүдэлмэриие звеньевой аргаар эм-

хидхэбэл дээрэ гэжэ [...] дана. Мүнөө тарян [...] бригаданууд байхада [...] механизаторай газар[...] халхада, нүгөөдэнь [...] хэнэ, гурбадахинь [...] хуряажа абана. Иигэ[...] хэдээ тэрэ газарта [...] ургасын түлөө үнэн [...] һөө оролдохо хүн үг[...] бшуу. Жэшээнь, ком[...] нуудые абаад үзэе. [...] хайшан гээл һаа, ех[...] рай ургаса хуряажа, [...] ороохо сохихомни [...] оролдоно. Юуб гэхэдэ, [...] һээ ажалайнь түлөөһ[...] дыдана. Энээнһээ [...] тарян гээлтэтэйгээр [...] дана, эндэ тэндэ ор[...] но. Комбайнернууд [...] түлөө харюусанагүй [...] Хэрбээ тараа гү, али [...] таабха, мүн ондоошье [...] малнуудые ургуулха [...] дааһан звенонууд [...] һаа, газартаа бодото [...] хуряаһан ургасынгаа [...] түлөөһэ, нэмэлтэ т[...] абадаг байхадаа, ажал[...] раггүй ондоогоор [...] һэн.

Шэтын областиин [...] районой «Удинский» [...] тарян ажалаа звень[...] римаар эмхидхэнх[...] дэнэр тусхай газар, х[...] техникэ даажа абаад, [...] тодорхой түсэб, даа[...] хуряажа абаһан урга[...] зэргээр ажалай түлөө[...] даг байхадаа, бүхы к[...] тивээрээ харюуса[...] бэе бэедээ туһалжа, [...] сажа, хинан шалг[...] ябана бшуу.

Бэеэ дааһан звено[...] эмхидхээд, трактор[...] гадын бригадирнар[...] лөөлжэ, тэдэнэй ор[...] делениин бүхы оньһо[...] никэ, ажалые хинан [...] жа, механизаторнууд[...] дото туһаламжа хүргэ[...] тэлбэрилжэ байха [...] мэргэжэлтэй инженер[...] биха байна. Мүн энэ [...] отделениингээ ферм[...] ажал ехэтэй хүдэлмэ[...] һожоруулха болоно. [...] үбэлэй сагта гүүртэ, [...] нүүдтэ хэды олон т[...] үгтэнэ гээшэб. Теэд [...] ямаршье хиналта[...] ашаглагдана, ходо [...] элэнэ.

КПСС-эй XXIV с[...] шиидхэбэринүүдэй хүс[...] хүргэгдэжэ, хүдөө а[...] үйлэдбэриие промыш[...] түхэлтэй болгохо, то[...] доһон, оньһожоруула[...] фермэ, гүүртэнүүдые [...] хэхэ тушаа ехэ зорил[...] дай табигдажа байхад[...] тэлбэрилхы ажалые [...] гэлжэ нарижуулан [...] руулжа, шэнэ түрүү [...] аргануудые үргэнөөр [...] лэхэ саг ерээ.

С. ЖАНЧИ[...]
эрдэмтэ зоотех[...]

ҺУНГУУЛИИН КОМИССИДА ТҮЛӨӨЛЭГШЭД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

Улаан-Үдэ

Авиазаводой коллективэй хамтын суглаан болоо. СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ РСФСР-һээ һунгаха Эрхүүгэй 10-дахи һунгуулиин округой комиссиин бүридэлдэ кандидадые дэбжүүлбэ.

Суглаан дээрэ Эрхүүгэй 10-дахи һунгуулиин округой комиссиин бүридэлдэ тус заводой слесарьнүүдэй бригадир коммунист **Виктор Алексеевич Жуков** нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

А. БЕЛОУСОВА.

Сэлэнгын аймаг

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан боложо, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ РСФСР-һээ һунгаха Эрхүүгэй арбадахи һунгуулиин округой комиссиин бүридэлдэ кандидадые дэбжүүлбэ.

Суглаан дээрэ Эрхүүгэй 10-дахи һунгуулиин округой комиссиин бүридэлдэ колхозой ахалагша экономист, ВЛКСМ-эй гэшүүн **Санжидма Цыденовна Санжиева** нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад табан жэлэй гурбан жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 892 центнер һү гүрэндэ худалдаһан байна.

Энэ амжалтада тус колхозой Ягодныгай фермын коллективэй хубита ехэ. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 1-дэ сүм дүүргээ бэлэй. Мүнөөшье жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб мартын 5-да дүүргэгдээ. Тус фермын түрүү һаалишан, колхозой чемпион Зоя Гайфулина үбэлэй үедэ һү һааха социалис уялгаяа 151 процентдэ хүргэһэн байна. Һаалишад Ирина Черных, Лидия Думнова, Матрёна Петрова, Маргарита Сутемьева гэгшэд һара бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Иигэжэ Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодныгай фермын коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байла. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр абаһан партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугые мүнөөшье болотор алдаагүй байһаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа) фермын түрүү һаалишад И. Л. Черных, Л. И. Думнова, М. М. Петрова.

С. ОЧИРОВАЙ фототекст.

Социалис мүрысөөнэй анха түрүүн бии болоһон сагһаа хойшо олон жэл үнгэрөө. Энэ үе соо социалис мүрысөөндэ ямар хубилалтын болоһон тушаа Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна депогой үниинэй машинист Александр Жаринов АПН-эй корреспондент В. Телегиндэ хөөрэжэ үгэһэн байна. Психологиин эрдэмэй доктор, профессор Константин Платонов үниинэй мүрысэгшын хөөрөөе тайлбарилжа үгөө.

МҮРЫСӨӨН, ТЭРЭНЭЙ ЗАРИМ ШЭНЖЭНҮҮД

— Александр Иванович, Та деподо дүшэ гаран жэлдэ хүдэлмэрилжэ байха зуураа, мүрысөөндэ ходо эдэбхитэйгээр хабаадалсанат. Энэ мүрысөөн Танай залуу байхада ямар байгааб?

— Би 1930 ондо деподо ерэһэн хүм. Тиихэдэ социалис мүрысөөн манай орондо һаяхан лэ бии болоод байгаа. Ленинградай «Красный выборжец» гэжэ заводой хүдэлмэришэд мүрысөөной үүсхэлгэдэ байгаа. Тэдэнэр ажалайнгаа бүтээсэе дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээд, оронойнгоо бүхы ажалшадые дэмжэхыень уряалаа һэн. Энэ уряаень бидэнэр, түмэр замшад илангаяа үргэнөөр дэмжээ бэлэйбди.

Тэдэ жэлнүүдтэ би слесарьнүүдэй бригадада хүдэлдэг, рейсээ ерэһэн паровозуудые заһабаридаг байгаабди. Манай бүхэниие заһабарида хоёр-гурбан сүүдхэ үнгэрөөшэдэг һэн. Нэгэтэ манай бригадир Константин Бородулин хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгажа, заһабарилгын болзорые 24 час хүрэтэр хорооохо гэһэн дурадхал оруулба. Бидэнэр хамаг арга боломжоёо тооложо үзөөд, бригадирайнгаа дурадхалые дэмжэхэ гэжэ шиидээд, ондоо бригаднуудые мүрысөөндэ уряа бэлэйбди. Удаангүй зорилгоёо хүрэжэ, сүүдхэ соо 3—4 локомотив заһабаридаг болообди. Хүдэлмэриимнай дүнгүүдые зэтгэлдэ үргэнөөр бэшээд, радиогоор дамжуулдаг болоо. Оронойимнай олон түмэр замшад бидэнэй ажалай онол арга халан абаа бэлэй.

— Тиимэ һайн үрэ дүн ямар ушарһаа туйлаһан байгаабта?

— Нэн түрүүн бидэнэр заһабари хэхэ хүдэлмэриин графигые богони болгохо [...] оруулаад, ажалай сал минута бүхэниие хиналта доро абаһан байгаабди. Бригададамнай «өөрынгөө хэхэ хүдэлмэри дүүргэбэл, дары түргэн нүхэртөө туһала» гэһэн шанга эрилтэтэй ёһо гурим байгуулагданхай һэн. Тэрэ үедэ ажалаа хэдэг техникэмнай мэдээжэ байһан ааб даа, гайка мушхадаг түлхюур, гараар мушхагдадаг домкрат, алха, лом гэхэ мэтэ. Тэрэ үедэ бүхы хүдэлмэри сүм гараар хэгдэдэг һэн, манай орон экономикоёо хүгжөөхэ талаар асари [...]

— Танай һанахада, социалис мүрысөөной саашанхи хүгжэлтэ ямар байһан бэ?

— Социалис мүрысөөн [...] Стахановска хүдэлөөн [...] 1935 ондо шахтёр Алексей Стахановай [...] 14 дахин [...] Донбассай суута шахтёрой үнэтэ үүсхэлые арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хэдэн мянган хүн дэмжэһэн юм. Тэдэнэр барандаа шадаал һаа машина, техникэеэ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдодог, хамаг түрүү дүй дуршэл, онол арга халан абадаг һэн.

— Тэрэ хүдэлөөндэ Та хабаадалсаһан гэшэ бээзт?

— Олон түмэн түмэр замшадтаяа хамта хабаадаһан даа. Түмэр замай транспорт [...] машинист Пётр Кривонос байһан юм. Мүнөө тэрэ Донецкэ түмэр замай начальнигаар хүдэлнэ. [...] Кривонос [...] Манай деподо машинист Сергей Беляев [...] 35-һаа 45 километр хүрэтэр [...] 1939 ондо [...]

— Танай мүнөө һанахада, Стахановска хүдэлөөн юун байһан болоноб?

— Техникэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ ба ажалай түрүү онол арга хэрэглэхын түлөө мүрысөөн һэн.

— Ямар юумые мүнөө үеын социалис мүрысөөнэй гол шухала онсо илгаа гэжэ тоолохо байнабта?

— Минии һанахада, хэжэ байһан юумэеэ алишье талаһаань мэдэхэ, ойлгохо гээшэ эгээл шухала.

Мүнөө үеын мүрысөөн хадаа урдынхи мэтэ гарай [...] Олон [...] онол арга ба техническэ эрдэм болбосоролые адли тэгшээр хэрэглэһэнэй ашаар мүнөө сүүдхэ соо поезднуудые дунда зэргээр 1.000 километртэ ябуулдаг болообди.

Профессор Константин Платоновой тайлбари

Мүрысөөнэй үг зорилгын ойлгомжо тухай хэлэхэ болоо һаа, эшэ үндэһэнэйнь эхи заха психологитой холбоотой ааб даа. Жэшээнь, футбол наадажа байһан ухибүүд [...]

[...]ринов манай орон дотор социалис мүрысөөнэй эхин шатаһаа захалаад, мүнөө үеын хүгжэлтэ хүрэтэрхи хубилалтые зүбөөр тэмдэглээ. Мүрысөөнэй эхин шатада гол түлэб балсангай хүсөөр илалта туйлагдадаг байһан һаань, мүнөө үйлэдбэриин түрүү онол арга дээрэ эрдэм ухаа[...]

Мүнөөнэй мүрысөө[...] үшөө нэгэ онсо илгаань [...] гахэдэ, мүрысөөнэй [...] үрэ дүн олон хүнэй хам[...] хүдэлмэритэй холбоотой [...] лоо. Жэшээнь, гушаад [...] үедэ машинист Пётр Кри[во]нос поездынгоо ябасые [...] гэдхэхэ, ашаанайнь хэмж[ээ] дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэ[...] Энэ ушарта зорилгынь [...] гэлтэ сүм өөрһөөнь; өөр[...] шадабариһаа дулдыдаха [...] гаа. Мүнөө ондоо болоо, [тү]мэр замай магистраль [...] лалга секунда бүридэ [...] баарилагданхай. Табиг[дахан] зорилгые дүүргэхын [...] гансахан машинист[...] [...]

УҺАЛАГДАДАГ ГАЗАРАЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Совеедүүдэй хүдэлмэри

...аймагай Соведэй ээлжээтэ ...сесси Мухар-Шэбэртэ боложо, ...ажахын управлениин на...льник М. А. Спиридоновой ...һалагдадаг газараа зүбөөр ...шүүрилэн ашаглажа, урга... дээшэлүүлхэ хэмжээ...нүүд тухай» гэһэн асуудал зүб...дэбэ. Элидхэл тушаа «Авангард» совхозой директор Г. Д. Сандаков, «Знамя Ленина», «Родина» колхозуудай түрүүлэгшэнэр Н. Г. Цырендашиев, К. Л. Белоусов, «Эрдэм» колхозой главна агроном В. Н. ...ский, аймагай уһанай ...ын начальник В. Н. За...лов, «Заганский» колхо...ой агроном-мелиоратор Н. Е. ...нский, «Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннын инженер Д. Г. ...ин болон бусад хамта ...агаан хүн үгэ хэлээ.

«Бурводстрой» трестын ПМК, уһанай ажахын, «Сельхозтехникын» аймагай нэгэдэлэй коллективүүд мелиорацида зорюулжа гүрэнэй зүгһөө үгтэһэн мүнгэн зөөрие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шаданагүй, барилгын шанар муу гээд шүүмжэлэгдээ. Түс организацинууд нэгэ барилгаяа ашаглалгада тушаангүй, ондоое эхилдэг заншалтай. Тиигэжэ барилгын унжагайрһанһаа уламжалан, дүүргэгдээгүй хүдэлмэриин хэмжээн улам нэмэнэ. Энээнһээ уламжалан, уһалагдадаг газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ, орооһото болон тэжээлэй бусад ургамалай баян ургаса түйлаха, мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха түсэб-уялгын дүүргэлтэдэ тойбо татана. Ушар иимэһээ мелиораторнууд барилгаяа ашаглалгада тушаангүй, шэные эхилхэ ёһогүй гэһэн эрилтэ үгэ хэлэгшэд табяа.

«Родина» колхозой түрүүлэгшэ К. Л. Белоусов үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ шүүмжэлбэ: «Жэл бүри 4.000 гаран центнер убһэ хуряадаг эгээн һайн 166 гектар сабшалангаа һайжаруулагдаһан бэлшээри болгохо гэжэ шиидэһэн байнабди. «Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдаһан нүүдэл колонно энэ газарыемнай хахалжа, хапааб татажа, урбуулжа, хэндээшье хэрэггүй болгожорхёо. Мүнөө тэндэ мал адуулхын, тарилга хэхын аргагүй. Үрэжэл ехэтэй газарые иимэ болгоһонойнгоо түлөө тэдэнэр харюусаха зэргэтэй», — гээд, Константин Лукич мэдүүлбэ.

Ашанга горхоной уһа хаажа, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэдэг болохын тула тэндэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулхаар, мүн Мухар-Шэбэртэ үрэһэнэй шэнэ сорт туршалгын станци гү, али участок байгуулхаар болоо гэһэн дурадхал «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ Н. Г. Цырендашиев оруулба.

Уһалагдадаг газараа зүбөөр ашаглаха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулга сесси баталан абаа. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы мүнөө жэлдэ уһалагдадаг гектар бүриһөө 20 центнерһээ бага бэшэ орооһото ургамал, 18 центнерһээ доогуур бэшэ убһэ ногоо абаха, сабшалан, фермэ, отара шадархи участогуудаа бултыень хорёолхо. Тиигэжэ ниитын һүрэг малда бардам хүрэхэ убһэ тэжээл бэлдэхэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

УЛААН-ҮДЫН НАРИН СЭМБЫН ФАБРИКА. Наташа Беляева үшөөл залуу. Гэбэшье оролдосотой ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй боложо байнхай. Тэрэ бүд шэрдэдэг цехтэ аппаратчигаар хүдэлжэ байна. Ажал хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандана. Халаанайнгаа даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээн гаргана. Наташа түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа үдэр бүри габшагайгаар хүдэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нарин сэмбын фабрикын залуу хүдэлмэрилэгшэ Н. Беляева.

***

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэй даабариһаа гадуур 500 метр бүд нэхэхэ, бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар тушааха гэһэн социалис уялга фабрикын бүд нэхэгшэ Елена Ивановна Емельянова абаһан юм. Энэ хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана. Нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 105 метр бүд нэхэжэ гаргаа.

Мүнөө халаан бүриингөо даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэмбэ нэхэгшэ Емельянова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Республикын засагай дээдын зургаануудта

МАЛШАДТА — ТҮРҮҮ АНХАРАЛ

Депутат А. Чукаевай хүтэлбэри доро эдеэ хоолоор, эд бараагаар арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалгаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай заседани һаяхан болобо.

Яруунын аймагай малшадай дунда худалдаа наймаанай ба ажаһуудалай эрилтэ хангалгын ябаса, тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай тоссоо Яруунын ажалшадай депутадуудай соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Жданов хэбэ.

Аймагай ажалшадай дунда худалдаа наймаа һайжаруулгаар һүүлшын жэлнүүдтэ горитойхон хүдэлмэри ябуулагдаа. Үнгэрһэн гурбан жэл соо эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалгаар аймагай магазинууд түсэбөө дүүргэһэн байна. 1973 ондо аймаг соо дүрбэн шэнэ магазин ашаглалгада үгтөө, 68 магазинай 24-иинь хүнүүдэй өөрыгөө хангалгын болгогдоо. Малшадай фермэ, отаранuудта арбан нэгэн автолавка ябана.

Гэбэшье, худалдаа наймаа эмхидхэлгэдэ, илангаяа малшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгада үшөөл ехэнүүд дутуу дунданууд бии гээд, саг үргэлжын комиссиин гэшүүд тэмдэглэбэд. Зарим сельпонууд, автолавканууд түсэбөө дүүргэдэггүй байна. Аймпотребсоюзай хилээмэнэй предприятинуудай хүдэлмэри һайжаруулагданагүй. Тиимэһээ хилээмээр таһалдаха ушарнууд дайралдана. Хилээмэнэй элдэб зүйлнүүдые худалдалгаар зоной эрилтэ дүүрэн хангагданагүй. Магазинуудай прилавканууд дээгүүр худалдажа абамаар юумэн хомор. Мэдүүлгэ-һанамжын дэбтэртэ бэшэгдэһэн гомдолнууд шэнжэлэгдэнэгүй. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадууд аймаг соо үсөөдэнэ. Худалдаа наймаанай эдеэ хоолой предприятинуud мэргэжэлтэдээр муу хангагдана.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комисси эдэ дутуу дунданууды аймагай Соведэй сесси дээрэ хаража үзөөд, түргэн усадхаха хэмжээнүүдые абахыень. Яруунын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомдо даалгаба.

Өөрын талаһаа Яруунын аймагай саашадаа хүгжэн һалбаралгада туһалжа, хэрэгтэй юумээрнь дүүрэн хангахынь Буркоопсоюзай правленидэ, БурАССР-эй хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалгын министерствэдэ хандаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ТУЛИШЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БЕЛОРУССИИН ССР-эй, ЛИТВАГАЙ ССР-эй БА ...ИИН ССР-эй ТОРФЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БА АЛБА ХААГШАДЫЕ, ПАРТИИНА, СОВЕТ БОЛОН ПРОФСОЮЗАЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ӨРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүдые, ...социалис уялгануу... дүүргэхэ, үлүүлэн дүүр... хэрэгтэ амжалта түй...һайнь түлөө иимэ хү...дые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...ералов Алексей Филаевичые — Хёлгын леспромхозой комплексно бригадын бригадир.

...енжапов Будажап Цыренбаевичые — Сэлэнгын леспромхозой ашаа тээмашинын оператор.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

...рамонов Леонид Петровичые — Еловско леспромхозой тракторист.

Шишкин Сергей Михайловичые — Ивалгын леспромхозой жолоошон.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Демин Павел Петровичые — Зүүн-Мүрэнэй леспромхозой крановщик.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Сидоров Дмитрий Васильевичые — Дээдэ-Үдын леспромхозой модоной пунктын начальник.

Ткачев Тимофей Иваковичые — Улаан-Үдын гортопой бригадир.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной мартын 11.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» НЭГЭДЭЛЭЙ ЗАВОДУУД БОЛОН БУСАД ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүд бо... социалис уялгануудые ...хэ ба үлүүлэн дүүр... хэрэгтэ амжалта түй...һайнь түлөө иимэ хү...дые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Григорьев Никифор Ев...ичые — Улаан-Үдын ...ай «Сельхозтехника» ...дэлэй заһабарилгын ...приятиин слесарь.

Леснень Нина Николаевна — Татауровай заһабарилгын заводой слесарь.

...тинцев Александр Ва...евичые — Шэнэ-Бэрээ...ын заһабарилгын заводой ...арь.

...ковец Михаил Гри...евичые — Сэлэнгын ...магай Сэлэн-Дүүмын за...барилгын механическа за...ой директор.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Афанасьев Михаил Нико...ичые — Шэнэ-Бэрээ...ын заһабарилгын заводой ...дбэриин начальник.

Григоришин Валерий ...имировичые — «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Үдын ...лениин заһабарилгын ...приятиин электро-гаг...ршан, Улаан-Үдэ.

Доржиев Даба Базаржа...ичые — Баргажанай ай...ай «Сельхозтехника» ...дэлэй заһабарилгын ...приятиин слесарь.

Доржиев Ярба Зуртано...ичые — Хурамхаанай ай...ай «Сельхозтехника» нэ...дэлэй Могойтын отделе...иин заһабарилгын пред...приятиин слесарь.

Красиков Калина Константиновичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй заһабарилгын предприятиин слесарь.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Кардопслова Тамара Ивановнае — Улаан-Үдын аймагай «Сельхозтехникын» Оронгын отделениин заһабарилгын предприятиин слесарь.

Таракановский Михаил Иннокентьевичые — Зэдын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй заһабарилгын предприятиин токарь.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Андреев Анатолий Борисовичые — «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Үдын отделениин заһабарилгын предприятиин гагнууршан. Улаан-Үдэ.

Болгов Николай Кузьмичые — Татауровай заһабарилгын заводой слесарь.

Медведев Федот Тимофеевичые — Улаан-Үдын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй заһабарилгын предприятиин токарь.

Трифонов Мирон Мартемьяновичые — Улаан-Үдын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй заһабарилгын предприятиин токарь.

Яковлев Леонид Борисовичые — «Бурятсельхозмонтаж» трестын Сэлэнгын нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын слесарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной мартын 13.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй МАЛ АЖАЛАЙ БА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЭЙ МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИ ХУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД БА ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүдые, ...социалис уялгануу... дүүргэхэ, үлүүлэн ...дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта ...һайнь түлөө иимэ ...дые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Жадан Михаил Болеславичые — Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Столь Федор Михайловичые — Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой слесарь.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Мязин Валерий Павловичые — Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой электрослесарьнуудай бригадир.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной мартын 15.

ЗАЛУУ ПРОПАГАНДИСТНАР ҺУРАЛСАНА

КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай дэргэдэ байгуулагдаһан залуу пропагандистын республиканска һургуулиин семинарска ээлжээтэ занятинууд һая болобо.

Хоёр үдэрэй туршада энэ семинар дээрэ олон лекцинүүд уншагдаа. Пропагандистнарай хүдэлмэриин методикодо хабаатай асуудалнуудаар болон пропагандистнарай эрдэм дээшэлүүлхэ, мүн бэшэшье шухала асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаа. Улаан-Үдэ хотын дээдэ һургуулинуудай багшанар, партиин обкомой лекторнууд, партийна, советскэ болон профсоюзай организацинуудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд пропагандистнарай үмэнэ лекцинүүдые уншаба.

Н. АЛЕКСЕЕВ.

Зурагтай

НЮТАГТАА СУУТАЙ

Санжи Ангадаевна Эмедеева табяад оноудаар хонин ажалда ороһон юм.

Түрүүшын жэлдэ хүшэр хүндэ байгаа: тушаан болоходо, тэрэ зундаа айхабтар ган гасуур боложо, убһэ тэжээл колхоз хүсэд бэлэдхэжэ шадабагүй. Хэдэн зуугаад хонидые убһэ тэжээлгүйгөөр ондо оруулха гэшэ хэсүүтэйхэн хэрэг байгаа юм бээз. Санжи Эмедеева бригадирайнгаа ерэхэдэ иигэжэ хэлэбэ.

— Эдэ хонидоо ондоо хүндэ мануулагты. Хонид гарзалжа эхилээ. Шортоо хонин ажалда ороһон байнаб. Элдэб янзын ажал хүдэлмэридэ ябаа һаа...».

Бригадир энэ залуу басаганай зэмэтэй бэшые үни хада мэдэһэн дээрэһээ:

— Хоёр шарга һайхан убһэ үглөө нүгөөдэр асаруулхаб. Бэшэ арга байхагүй. Ган гасуурай болоһондо хэмнайшье хэн гэнэгүйгөөр ядалсана. Хангай дайдадахи Тоонхын хара һабхүүлэй хагда сабшажа, малдаа үгэхэ болоод байнабди, — гэжэ хэлээд, ябашоо һэн.

Он жэлнүүдэй ошохо тума Санжи Эмедеева дүй дуршалтай болохол байгаа, гэбэшье дүй дуршал түргэхэноор олдожо үгоогүй. Тэрэ үедэ колхоз сооhь 100 эхэ хонин бүриһөө 60—65 хурьган түлжүүлэгдэдэг һэн.

Нэгэтэ колхозой правлениин дурадхалаар, Санжи Эмедеева отараяа Хүнтэйн таряанай узуур дээрэ абаашажа манаха болобо. Тэрэ намар Эмедеевагай отарын хонид таряанай узуур дээрэ бэлшэжэ, хараа байса һайжараа. Тэрэ жэлдэ түл абалгын дүн урдахи жэлнүүдэйхиһээ тад ондоо байгаа. Санжи Эмедеевагай отарынхид түрүүшынхээ 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлжэ, колхозой түрүү хонишодой тоодо оролсоо һэн.

«Зундаа, намартаа таргалһан, тамир тэнхээ һайнтай эхэ хонидһоо олон хургад түлжүүлэгдэжэ байна» гэжэ Санжи ойлгожо абаа. Тиимэ хонидһоо нооһоншье ехээр хайшалагдаха байна бшуу. Ажалаар олдоһон энээхэн дүй дуршалаа баяжуулһаар мүнөө болотор тэрэ хүдэлнэ.

***

...Үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багта аймагай түб — Баргажан тосхоной Соёлой байшан соо хүн зон олоороо суглараһан байба. Ажалай түрүүшүүлдэ орден, медальнууд зүүлгэгдэнэ.

«Эмедеева Санжи Ангадаевна. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар...» гээд суглаанай түрүүлэгшын соносхоходо, зал соо альга ташалган болоно.

Санжи Ангадаевнагай сэдьхэл зүрхэндэ баярай ошон сарьжа, амаршалһан хүнүүдтэ «һайн даа» гэхэ үгэлөө үнгэрһэн үе сагайнь ажал хүдэлмэри, үсэд нэтэрүү эрмэлзэл оролдолгынь зам юундэшьеб эли тодоор, альган дээрэ байһандал үзэгдөө һэн.

— Хори гаран жэл соо хонин ажалда ябаһан, үнэхөөрөө эрэлхэг зоригтой, хамтын хэрэгэйл түлөө тэмсэдэг эхэнэр гээшэл даа, — гэжэ зэргэлжэ һууһан нютаг нугынхидынь сэдьхэл зүрхэнһөө баясажа һуугаа бэлэй.

Һүүлэй арбаад жэл соо тэрэнэй даалаг отарын коллектив жэл бүри 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьгадые түлжүүлнэ, нооһо гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлнэ. Юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхээр абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэбди, — гэжэ Санжи намтай хөөрэлдэжэ һуухадаа хэлээ һэн.

***

...Харууһанай үргэн тала. Хонид һэрхэгэрхэн саһа малтажа, хагда шэмхэлнэ.

Убэлэй хорон хүйтэн һалхин хойто зүгһөө үлеэбэ. Хонидоо хашаа хорёодонь оруулха саг болобо.

Санжи Ангадаевна хойто хада дээгүүр бөөгнэрһэн пэд хара үүлэнүүдые хаймадан хаража, «хии бараан болохо һанаатай гэшэ гү даа» гэжэ дуугараад, хонидойнгоо байра тээшэ гэшхэлбэ...

С. ОЧИРОВ.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСЭН АРЬБАЛАГДАНА

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана. Вагонуудые саг болзор соонь ашаалха, поездүүдаа һаатуулангүй ябуулха талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Эдэнэр ашаа шэрэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхын хажуугаар үнэтэй сэнтэй материал, электрын элшэ хүсэ арьбалха гэжэ эрмэлзэнэ.

Үнгэрһэн жэл соо 10 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ арьбалха аад, 11.500 мянган киловатт-часта хүргэһэн юм. Мүнөө жэлдэ 12 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ арьбалха уялга абаа. Январь, февраль һаранuудай даабариһаа гадуур 1670194 киловатт-час электрын элшэ хүсэн арьбалагдаа. Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхээр.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ЛЕНИНСКЭ ПАРТИИН ДАЙШАЛХЫ ОРГАН

(КПСС-эй ЦК-гай „Коммунист" гэжэ теоретическэ, политическэ журналай 50 жэлэй ойдо)

«БОЛЬШЕВИК» гэжэ журналай түрүүшын номер 1924 оной апрелиин 5-да хэблэгдэн гараһан юм. Энэ журнал бии болгохо тухай шиидхэбэри РКП(б)-гэй ЦК 1923 оной ноябриин 19-дэ баталан абаһан байгаа. 1924 оной апрельһээ 1952 оной октябрь болотор иимэ гаршагтайгаар хэблэгдэдэг һэн. Зүгөөр Бүхэсоюзна Коммунис (большевигүүдэй) партиин Советскэ Союзай Коммунис парти болгон хубилгагдахадань, түс журнал «Коммунист» гэжэ нэрлэгдээ бэлэй.

Журналай бии болгогдоһоор үнгэрһэн 50 жэл хадаа совет арадай түүхэтэ агууехэ түйлалтануудай, амгалан тайбан ажалай ба дайнай хатуу шанга туршалгануудай, социалис, коммунис общество байгуулхын түлөө баатарлиг тэмсэлэй жэлнүүд байгаа. Түс журналай түүхэ — энэ тэмсэлэй эли тодо түүхэ — бэшэг мүн. Партиин бэелүүлдэг генеральна хараа шугамые хүтэлбэри болгон, марксистско-ленинскэ һургаалые творческоор хүгжөөхэ, социализм ба коммунизм байгуулха хэрэгтэ «Коммунист» гэжэ журнал түйлай ехэ хубитаяа оруулһан байна.

«Большевик» журналай түрүүшын номерто «Ленин ба ленинизм» гэһэн ниитэ гаршаг (раздел) бии болгогдожо, В. И. Ленинэй статьянууд, бэшэгүүд, тэмдэглэлнүүд, тэрэнэй ажабайдал ба ажал ябуулга тухай материалнууд толилогдожо эхилээ һэн. Ленинскэ темэдэ зорюулан хэблэгдэдэг материалнуудай ниитэ гаршаг хожомынь хубилгагдабашье, мүнөө болотор агууехэ вождиин дулаахан үгэнүүд журналай хуудаһануудһаа зэдэлжэ байһаар.

В. И. Ленинэй урдань хэблэгдээгүй гү, али олондо мэдээжэ бэшэ 125 ондоо зохёол бүтээлнүүд, бэшэгүүд, документнүүд хахад зуун жэлэй турша соо «Большевик» — «Коммунистын» хуудаһануудта толилогдоһон байна.

СССР-тэ социализм байгуулгын түүхэтэ хуби заяанай шиидхэгдэжэ байха үедэ, партиин хүшэр бэрхэтэй ба орёо үе сагта бии болгогдоһон түс журнал ленинскэ һургаалые хазагайруулхагүйн түлөө, партиин суртал бодолой ба эмхидхэлэй талаар бата нэгэдэлэй түлөө партиин генеральна хараа шугамһаа элдэб янзаар хадууралгада эсэргүү тэмсэлдэ дары оролсоһон юм. Журналай хуудаһануудые ирахадаа, партиин ба арадай ажал ябуулгын һүдэлай сохисо дахинаа соносоһондол боложо, шэнэ общество байгуулгын мартагдашагүй үдэрнүүдэй үе сагые мэдэнэбди.

Нэгэ хүндэ шүтэхэ ябадалые дабажа гараха тухай асуудалые хаража үзэһэн КПСС-эй XX съездын һүүлээр журналай хуудаһанда коммунис байгуулалтын теори ба бодото байдал тухай шухала асуудалнууд ехээр тунхаглагдадаг һэн. Коммунис партиин, арад түмэнэй ажал ябуулгые научна ёһоор согсолон харуулха, социалис обществын хүгжэлтын шухала асуудалнуудта творческоор хандаха, тэрэшэлэн дэлхэйн социалис оронуудай хүгжэлтые, эдэнэй нэгэдэл ба харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ, мүнөө үеын капитализмын экономико болон политикын, дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй асуудалнуудта, буржуазна ба ревизионно үзэл суртал... эсэргүү, марксизм-ленинизмын һургаалай арюун сэбэр байхын түлөө тэмсэлдэ «Коммунист» бүхы хүсэлэл оролдолгоёо элсүүлэн зорюулһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1964 он) болон удаадахи Пленумүүдэй, партиин XXIII ба XXIV съездын шиидхэбэринүүд бүхы совет хэблэлдэ, тэрэшэлэн түс журналай хүдэлмэридэ түйлай ехэ удха шанартай байгаа. Ниитын ажабайдалай үйлэ хэрэгүүдтэ научна ёһоор хандахын, партийна ажабайдалда ба партийна хүтэлбэрилгын ёһо гуримуудта ленинскэ эрилтэнүүдые баримталхын түлөө тэмсэл «Коммунист» хэһэн байна.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ үндэһэлэн, һүүлэй жэлнүүдтэ хүгжэнги социалис обществын экономическа, социально-политическэ ба үзэл суртаалай байдал тушаа, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, ниитын харилсаануудые һайжаруулха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта зорюулагдаһан статьянуудта «Коммунист» гэжэ журнал гол анхаралаа хандуулаа.

КПСС-эй экономическа политика, юһэдэхи табан жэлэй гол асуудалнуудые шиидхэхэ зам харуулхын, ажалша арадай эдэбхи үүсхэлые бүхы талаһаань хүгжөөхын, манай орон дотор коммунис общество байгуулхын тула партиин XXIV съездын хараалһан программа бэелүүлхэ хэрэгтэ экономическа эрдэм наукын зорилгонуудые тодорхойлхы талаар бэшэгдэһэн статьянууд журнал соо хүндэтэ һуури эзэлдэг юм.

Партийна хүдэлмэриин түрүү дүй дуршалые согсолоод, тараан дэлгэрүүлдэг статьянууд шухала һуури эзэлнэ. Үйлэдбэриин ниитын ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхаха талаар партийна комитедүүдэй ямар ажал ябуулдаг тухай тиимэ удхатай олонхи статьянууд доторнь хэлэгдэдэг.

Социалис оронуудай хоорондохи экономическа харилсаа холбоон — социалис оронуудай нэгэдэл ба хүсэ бэхижүүлхэ үндэһэ һуури мүн гэжэ хараадаа абан, СЭВ-эй XXV сессиин баталһан социалис экономическа харилсаа холбооной нэгэдхэгдэһэн программаһаа уламжалан гараһан теоретическэ ба практическа асуудалнуудые зүбөөр тайлбарилха асуудалда нэн түрүүн ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. Пролетарска интернационализмын ёһо гуримуудта үндэһэлэн, социалис оронуудай хани барисаа, нэгэдэл бэхижүүлхэ, ондо ондоо оронуудта социализм байгуулха талаар нэгэ хуули ёһо баримталха онсо зүйлнүүд, дэлхэйн революционно хүгжэлтын хүдэлөөнэй хүсэнүүдтэ дэлхэйн социалис оронуудай нүлөөгөө ехэ болгожо байһан тухай асуудалнууд һайнаар харуулагдана. Ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан тайбанаар зэргэ оршохо ёһонуудые баталхын түлөө КПСС-эй, социалис оронуудай аха дүү партинуудай хэдэг тэмсэл үргэнөөр харуулагдадаг.

«Коммунист» журнал КПСС-эй XXIV съездын табиһан энхэ найрамдалта программын удха шанарые тайлбарилха, тэрэ программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй ябасые харуулан, гадаадын политическэ шухала үйлэ хэрэгүүдые тунхаглахатайгаа хамта (нэн түрүүн КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүд, аха дүү партинууд ба оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалганууд), КПСС-эй гадаадын политическэ ажал ябуулгын ёһо гуримууд, онсо зүйлнүүд болон гол шэглэлнүүдтэ, уласхоорондын харилсаануудай мүнөө үеын хүгжэлтын гол хараа шугамда теоретическэ сэгнэлтэ гүнзэгыгөөр үгэхые оролдодог.

Гэхэтэй хамта, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй урда табигдаһан теоретическэ асуудалнуудта, коммунис партинуудай суртал бодолдо теоретическэ сэгнэлтэ гүнзэгыгөөр үгэхые оролдодог.

Гэхэтэй хамта, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй урда табигдаһан теоретическэ асуудалнуудта, коммунис партинуудай суртал бодолой ба теоретическэ асуудалнуудта, коммунизмда зүрюу харша ябуулгада харюу үгэдэг, буржуазна үзэл суртал болон мүнөө үеын революционно хүгжэлтые ревизионно ёһоор хазагайруулхаяа оролдодог хүсэнүүдтэй тэмсэдэг, маоизмые эли...лэн буруушаадаг. Советскэ Союзда, арад зондо харшаар Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй бэелүүлдэг дотоодын ба гадаадын политикатай тэмсэдэг байна.

Бүхы совет хэблэлэй хүгжэхэтэй, тэрэнэй суртал бодолой ба политическэ нүлөөнэй дээшэлхэтэй хамта, «Коммунистын» нэрэ хүндэ, алдар соло ехээр ургаа. Хэрбээ журналай түрүүшын номер 15 мянган хэһэгээр хэблэгдэһэн байбал, мүнөө 940 мянган хэһэгтэ хүрэһэн байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро хүдэлхэ зуураа, «Коммунист» гэжэ журнал тэрэнэй үдэр бүриин туһаламжа дэмжэлгэдэ хүртэн, ленинскэ партиин теоретическэ ба политическэ дайшалхы орган саашадаашье байхань дамжаггүй.

Александр БАКИН.
(АПН).

СПОРТ — СПОРТ

Шатар

УУЛЗАЛГА ҺАЯАР БОЛОХО

Дэлхэйн чемпион Роберт Фишертэй наадаха эрхэ олохын түлөө үнгэргэгдэhэн шатарай түрүүшын уулзалга дүүрэнхэй.

Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхэ наадаанда хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө эрхимэй эрхим гэгдэhэн дэлхэйн найман шатаршадай дунда үнгэргэгдэhэн уулзалга шэнжэлжэ үзэхэдэ, Мексикын Сан-Хуан хотодо болоhон Борис Спасский Роберт Бирн хоёрой наадан эгээл түргөөр, «хүнгэхэнөөр» дүүрээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Зүгөөр Америкын 45-тай гроссмейстер Ленинград хотодо үнгэргэгдэhэн зононууд хоорондын наадаанда эрхимлэжэ, түрүүшын эрхим гурбан шатаршадай тоодо оролсожо шадаа hэн.

Совет ороной шатаршан Борис Спасский уулзалга бүхэнөө шадамар бэрхээр үнгэргэжэ, дэлхэйн шатаршадта бэрхээр наадажа шадаха байhанаа дахин харуулhан байна. Мүнөө хахад финальна уулзалгада манай ороной залуу гроссмейстер А. Карповтай наадахань.

Залуу гроссмейстер А. Карпов Советскэ Союзай гурба удаа чемпион болоhон, гроссмейстер Полугаевскиие бэлэхэнээр шүүжэ гараhан наадандаа дүрбэ удаа «Сицилианска хамгаалга» хэрэглэhэн байгаа. Эндэ Анатолий Карпов hүбэлгэн бэрхээр наадажа, 3,5:0,5 гэhэн тоотойгоор шүүhэн ааб даа. Полугаевский эдэ уулзалгануудта hанаhанда хүрэжэ наадаагүй гэжэ эдэнэрэй наада хараhан шатаршад хэлэнэ.

Апрель hарада эхилхэ наадаанда Спасский Карпов хоёрой алинииинь шүүжэ гараха хаб? Энэ асуудалда тодо харюу үгэхэнь бэрхэтэй. Карпов залуу, холын бодолтой ябадалнуудые хэдэг, шүүжэ гарахадаашье магад гээд баруун оронуудай шатаршад хөөрэлдэдэг болоо.

— Энэ наадаанда Спасский шүүжэ гарахал ха, — гээд тээ мэндэ манай республикын спорткомитедэй уряалаар айлшаар ерэhэн улас-хоорондын — мастер Эстрин хэлэhэн. — Юуб гэхэдэ, дэлхэйн экс-чемпион наадаанай баян дүршэлтэй, мүнөө hайн бэлэдхэлтэй, — гээд тэрэ нэмэжэ хэлээ hэн.

Михаил Таль бүри зун байхада, намтай хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ хэлэhэн юм:

— Спасский Карпов хоёрой хэнииинь түрүүлэн очкотой болоноб, тэрэнь лэ шүүжэ гараха.

Петросян Корчной хоёрой хоорондоо наадаха болоhониинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Урдань эдэ хоёр дэлхэйн чемпионтой уулзахын түлөө наадаhан юм. Тиихэдээ юhэн удаа тэнсээд байхадаа, Петросянай шүүжэ, нэгэ очко үлүүтэй болоходонь, Корчной наадаяа үргэлжэлүүлжэ шадаагүй бэлэй.

Байгша оной апрель hарада эдэ хоёрой хоорондо эхилхэ наадан ямараар дүүрэхэ хаб? Хоёр шатаршад бэе бэеынгээ ямараар наададагые hайн мэдэхэ болонхой. Дайнай дүүрэхэhээ хойшо эдэнэр хоорондоо жараад наада үнгэргэhэн байна. Тиихэдээ Петросян хэдэхэн очкогоор үлүү байhан болоно.

Петросян Корчной хоёр хилын саадахи оронуудай шатаршадтай наадахадаа, хэдэн арбаад уулзалгада шүүжэ гараhан байна ха юм. Корчной оронойнгоо дүрбэ, Петросян гурба дахин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Манай ороной дүрбэн гроссмейстерэй дунда эхилхэ наадаанда хэнэйнь илажа, дэлхэйн чемпион Фишертэй уулзахые урид тодорхойлхын аргагүй.

Удаадахи наадаанда дэлхэйн чемпионтой хэд наадахаар бэ гэжэ журналистнуудай асуухада, Фишер иигэжэ харюусаhан байдаг: «Совет ороной гроссмейстернүүд — Спасский, Карпов, Петросян».

Спасский Петросян хоёр Фишерые шүүжэ шадаха байhанаа түрүүшын уулзалганууд дээрэ харуулаа hааб даа. Зүгөөр, 1972 ондо Рекьявик хотодо үнгэргэгдэhэн наада үшөө таба-зургаан наадаар үргэлжэлүүлээ hэа, наадан ямараар дүүрэхэ байгаа хаб? Тиихэдэл Спасский наадаанай түрүүшын хахадта бирагүй, hулаар наадажа, Фишертэ шүүгдээ hэм шүү. Үгышье hаа, Буэнос-Айрестэ үнгэргэгдэhэн хахад финальна уулзалга дээрэ Петросян түрүүшынгээ уулзагануудые hайнаар үнгэргэжэ, хоёрдохи уулзалгадаа Америкын шатаршаниие шүүгээ бэлэй. Энэ наадаанийнь дэлхэйн бүхы хэблэлдэ толилогдоhон байдаг. Зүгөөр Петросянай түгэсхэлэй уулзалгануудые hулаар наадаашье hаань, эдэнэрэй уулзалгань 2,5:2,5 гэhэн тоотойгоор, тэнсэлгээр дүүрээ hэн.

Карпов тухай хэлэхэдэ, Сан-Антонио хотодо урзанда үнгэргэгдэhэн наадаанда Ленинградай залуу гроссмейстер Карпов шадамар бэрхээр наадажа, уласхоорондын мүрысөөндэ шүүжэ гараhан бэзэ. Тиихэ үедэ Фишер Сан-Антонио хотоhоо зуугаад километр газарта амаржа байhан. Тиибэшье hаа, Карповай наадаhан бүхы партинуудые хёрхоор, hайнаар шэнжэлжэ үзэhэн байдаг...

Байгша ондо дэлхэйн чемпион Фишертэй наадаха шатаршанай нэрэ тодорхойлогдохонь. Хахад финальна хоёр наадаанhаа хоёрынь лэ тодоржо гараха. Тэдэ хоёр лэ байгша оной намарай hаранuудай нэгэндэ хюлгын саана hууха, чемпионтой уулзаха эрхэ олохын түлөө наадаяа үргэлжэлхэ юм. Иигээд ерэхэлээрээ 1974—1975 онуудай шатарай жэл маанадта угаа hонирхолтой байха болоно. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадта эхилхээр хараалагдана.

Апрелиин 10-да Ленинградта Спасский — Карпов, энэ hарын 12-то Одессэдэ Петросян — Корчной наадахань.

Д. ХВАН,
шатараар мастерта кандидат, манай штатнабэшэ корреспондент.

Эдиршүүлэй дунда шатараар Европын чемпион болоhон 20 наhатай шатаршан Сергей Макарычевай илалтада хүрэхэ замынь хүндэшэг байгаа. 1974 оной чемпионадай болоhон Голландиин Гронинген городто дэлхэйн 31 оронуудай эгээл бэрхэ эдир шатаршад сугларhан юм. Сергей Макарычев нэгэшье шүүгдэнгүй финалда ороhон байна. Теэд эндэ хүлеэгдээгүй бэрхэшээлнүүд тэрэниие угтаха байба. Эгээ түрүүшын турта тэрэ шүүгдэшэhэн байгаа. Һүүлээрнь гурба дахин яhала бэрхэ шатаршадые илажа ябатараа, дахин «бүдэршэбэ». Финишэй урда тээхэнэ түрүүлжэ ябаhан шатаршадhаа холо гээгдээшье hаа, гайхалтай нэтэрүү тэмсэхы оролдолго гаргаhанай ашаар hүүлшын гурбан турта илажа, алтан медальда хүртэhэн байна.

Сергей Макарычев Москвагай пионернүүдэй байшанда шатарай hургуули гараhан юм. Эндэhээ мэдээжэ болоhон шатаршад хүмүүжүүлэгдэн гараhан байха. Сережа арба наhатай байхадаа, Москвагай пионернүүдэй олимпиадын чемпион болоhон, харин 12-тойдоо мастерта кандидат болоно шадаhан юм. Спортын мастерай нэрэ зэргэдэ тэрэ 16 наhатайдаа хүртөө.

Шатараар hонирхохынгоо хажуугаар Сергей Макарычев Москвагай гүрэнэй университедэй тоолон тодорхойлолгын математикын ба кибернетикын факультедтэ hурадаг.

ЧЕМПИОНОЙ ХҮШЭР ЗАМ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шатараар эдиршүүлэй дундаhаа 1974 оной Европын чемпион Сергей Макарычев.

АПН-эй фото.

Хоккей

ФИНЛЯНДИ ХЭД ОШОХО БОЛОНОБ?

Шайбатай хоккей наададаг СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Европын болон дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ бэлэдхэжэ дүүргэбэ. Арбан хоёр удаа чемпион болоhон манай ороной суглуулагдамал командын гэшүүд Хельсинкиhээ арбан гурбадахяа чемпион боложо, алтан медальнуудтай бусажа ерэхэ хүсэлэнтэй. Зүгөөр Швеци, Чехословаки, Финляндиин мүлhэн елүүр дээрэ үнгэргэгдэhэн уулзалгануудай дүн хаража үзэхэдэ, бүхы командануд, илангаяа наада үнгэргэхэ болоhон Финляндиин хоккеистнүүд hайн бэлэдхэлтэй.

Суглуулагдамал командын тренернүүд хоккеистнүүдые шэлэн абахадаа, hайн бэлэдхэлтэй, шадамар бэрхээр наадажа hураhан спортсменүүдые абаха болоно. Жэшээнь, эгээл эрхимээр наададаг Б. Михайлов — В. Петров — В. Харламов гурбан хоёр hара хахадай туршада наадахадаа, ондо ондоо бүлэг боложо хубаараад наададаг байhан. Юуб гэхэдэ, ЦСКА-гай тренер А. Тарасов хоёрдохи звеногоо hайжаруулхадаа, Харламовые тиишэ эльгээhэн юм. Декабрь hарада «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадаанда тус командын түрүүшын звено hайн бэлэдхэлтэй байhан. Апрель hарада дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадаанда эдэ гурбанай нэгэ звенодо наадахыень харахал байхабди. Тэдэнэй туhалагшад-хамгаалагшадаар ЦСКА-гай А. Гусев, Москвагай «Динамо» командын В. Васильев гэгшэд табигдаа. Түрүүшынхинь эрхим hайнаар шайба сохижо оруулдаг, нүгөөдэнь — дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн hүүлшын наадаанда эрхим хамгаалагша гэгдэhэн юм.

Командын тренернүүд хоёрдохи звеногоо бүридхэхэдөө спортсменүүдэй бэлэдхэлые бүхы талаhаань хаража, шэнжэлжэ үзэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус звенодо «Спартагай» А. Мартынюк, В. Шадрин, А. Якушев, ЦСКА-гай хамгаалагша В. Лутченко, «Спартагай» Ю. Ляпкин гэгшэд наадаhан юм. Ороной түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадаанда хабаадаhан Мартынюк энэ жэлдэ hанаhанда хүрэжэ шадаагүй. Нёдондо дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадаанда Польшын командын ворота руу тэрэ аяар найман шайба оруулаа hэм шүү. Мүнөө эхилхээ байhан наадаанда Мартынюгай орондо Москвагай «Динамо» командын А. Мальцев наадаха болонхой. Мальцев — манай хоккеистнүүдэй дунда эгээл эрхимээр наададаг спортсмен. Талмайн алишье захада бии болоhон Мальцев шайба абаал hаа, тэрэнээ алдангүй командынгаа добтологшодто үгэдэг, өөрөөшье шайба сохижо оруулхадаа мэргэн юм.

— Мальцевые шадамар бэрхээр наададаг Шадрин, Якушев гэгшэдтэй суг наадхуулхадаа, Мальцевай hайн талые зүб ойлгоо хабди, — гэжэ Всеволод Бобров хөөрэнэ.

Эрхим добтологшодой нэгэн Шадрин хоёрдохи звенодо наадахаар үлөөгдэбэ. Командын бусад кандидадууд гэхэдэ, ЦСКА-гай залуу спортсменүүд — хамгаалагша А. Волченков, добтологшо А. Волчков, «Динамо» командын А. Филиппов байгша ондо ороной чемпион болоhон «Крылья Советов» командын хоккеистнүүд болоно. Һүүлэй арбан дүрбэн жэлэй туршада ороной суглуулагдамал команда нэгэшье спортсмениие бэлдээгүй байhан Крылья Советов» команда мүнөө найман хоккеистнүүдээ үгэбэ. Тэдэнэй хоёрынь үнгэрэгшэ жэлдэ дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө Москва хотодо үнгэргэгдэhэн наадаанда хабаадалсаhан байгаа. Хэд бэ гэхэдэ, мүнөө 22-той В. Анисин (тэрэ СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадаанда эгээл олон шайба сохижо оруулhан), Ю. Лебедев гэгшэд болоно.

Европодо болон дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадаанда манай ороной 18 спортсмен Финлянди ошохо болоно. Наадаанай эхилхын урда тээхэнэ ямар хоккеистнүүдэй ошохо болоhониинь мэдэгдэхэ. Вратарьнуудаар ЦСКА-гай В. Третьяк, «Крылья Советов» командын А. Сидельников гэгшэд ошохо болонхой. Эдэнэр нёдондо жэлэй наадаанда оронойнгоо суглуулагдамал командада оруулагдаhан юм.

Евгений РУБИН
(АПН).

ЯРУУНАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҮДЭРНҮҮД

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшод, композиторнууд, артистнар болон уран зураашад Яруунада ошоод, тэндэхи ажалша бэрхэ хүн зониие гоё hайхантай танилсуулна. Арад зондо хөөрэхэ, харуулха юумэн яhала бии.

Үсэгэлдэр Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ театрай бүлэг артистнар Үльдэргэ нютаг ошожо, залуу драматург Д. Эрдынеевэй «Эртын хюруу» гэжэ зүжэг харуулаа. Тиихэдэ оперо ба баледэй театрайхид «Юбилейный» совхоздо ошожо, hонирхолтой концерт харуулhан байна. Энэ концертдэнь СССР-эй арадай артистнар Л. Сахьянова Л. Линховоин хоёр хабаадалсаа. Ород драмын театр «Комсомольский» совхозой ажалшадта «Королева тюльпанов» гэжэ зүжэг харуулаа.

Уран зохёолшод «Улаан Туяа» совхозой ажалшадтай, Нарhатын дунда hургуулиин hурагшад болон багшанартай, 6-дахи СПТУ-гай hурагшадтай уулзажа, ажал хэрэг тухайдаа хөөрэhэн, ямар зохёол бэшэжэ байhанаа мэдүүлhэн байна.

Буряадай литература, искусствын үдэрнүүд үргэлжэлhөөр.

Манай корр.

АЙМАГАЙ СОЁЛШОД ЗҮБШЭНЭ

Нарhатын соёлой ордондо аймагай соёлшод hаяшаг олоор суглараба. Энэньшье гайхалгүй, Соёл-гэгээрэлэй талаар жэлэй туршада хэhэнээ зүбшэлжэ, түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи — тодорхойлхы жэлдэ юу хэхэ байhанаа хэлсэhэн, хараа зорилгонуудаа баталhан байна.

Энэ асуудалаар аймгүйсэдкомой соёлой таhагые даагша В. Н. Данжалов элидхэл хээ.

Мүн байгша жэлдэ хэхэ ажал хэрэг, хараа түсэбүүд тухайдаа библиотекэ болон хүдөөгэй клубуудые даагшанар хөөрэжэ үгөө.

Соёлой ажал хүдэлмэри мүнөө сагай үндэр эрилтын зэргээр эмхидхэхэ, ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөө саг үргэлжэ харуулха тон шухала гэжэ соёлшод хэлсээ.

УРАН БҮТЭЭЛЭЙ МАСТЕРСКОЙ

Нарhатын Соёлой ордоной дэргэдэ уран бүтээлэй мастерской эмхидхэгдээ. Эндэхи уран зураашад, дархашуул соёлой байшан, клуб болон библиотекэнүүдые шэмэглэн гоёохо юм. Гадна предприятинуудта, эмхи зургаануудта ошожо, шэмэглэл гоёолто хэхэ, хужарлан харахаар шэнжэтэй болгохо зорилготой. Мүн колхоз, совхозуудые болбосон түхэлтэй болголсохо.

Аймгүйсэдкомой соёлой таhагта захил мүнөө орожо байна.

Эндэ мүн баhа фотомастерской хүдэлнэ. Фотограф О. Гончикдоржиев ажал хэрэгээ нилээд hайн мэдэхэ, бэлигтэй бэрхэ мастер байhанаа харуулна.

В. БАЙБОРОДИН.

Яруунын аймаг.

ХИЛЫН СААНАҺАА

КЕНЕМЭ

ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ПАРТИИН СЪЕЗД

ТАСС

Бүгэдэ арадай конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин IV съезд эндэ хүдэлмэрее дүүргэбэ. Республикын элдэб районуудай партийна организацинуудые түлөөлhэн 900 гаран делегат гурбан үдэрэй турша соо экономическа хүгжэлтын, улад зоной байдал hайжаруулгын гол шухала асуудалнуудые, парти доторой байдалай асуудалые зүбшэн хэлсээ.

Бүгэдэ арадай конгрессэй үндэhэ hуури табигша, хүтэлбэрилэгшэ, республикын президент Сиака Стивенс делегадуудай урда үгэ хэлэхэдээ, социалис хүгжэлтын харгы замые партиингаа баримталжа байhые баталан, национальна экономикоёо бэхижүүлхэ, гэгээрэл ба соёл культура хүгжөөхэ түсэбүүдээ бодото шэрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень съезддэ хабаадагшадые уряалhан байна.

Партиин генеральна секретарь Кристиан Камара-Тэйлор съезд дээрэ ЦК-гай тоосоото элидхэл хэбэ. Бүгэдэ арадай конгресс гэдэг парти сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө манай түбиин дарлагдангы арадуудай үнэн зүб тэмсэлые шууд сэхээр дэмжэнэ, Африкын урда захада үндэhэ яhанай илгаа гаргадаг ушарые хатуу шэрүүнээр буруушаагаа.

Партиин съезд зүбшэлэгдэhэн асуудалнуудаар хэдэ хэдэн шухала шиидхэбэринүүдые абаа, мүн хүн зоной байдал hайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа. Съездын делегадууд партиин хүтэлбэрилхы зургаануудые hунгаhан байна. Ороной президент Сиака Стивенс Бүгэдэ арадай конгресс гэдэг партиин ЦК-гай национальна хүтэлбэрилэгшөөр, түрүүлэгшээр дахинаа hунгагдаба. Кристиан Камара-Тэйлор партиин генеральна секретаряар мүн лэ hунгагдаа.

Гадаадын делегацинууд, эдэнэй дунда КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. М. Школьников түрүүтэй совет делегаци хүндэтэ айлшад боложо, съездэ хабаадаба.

ЖЕНЕВЭ

Ээлжээтэ заседани

ТАСС

Совет-американ зүбшэлэлгын саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани США-hаа ООН-ой отделениин дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхиин байшан соо нээгдэбэ. СССР-эй ба США-гай хоорондо 1972 оной майн 26-да баталагдаhан ракетэhээ хамгаалалта хэхэ түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай договорой, стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар бэелүүлэгдэхэ зарим хэмжээнүүд тухай саг зуурын хэлсээнэй, мүн 1971 оной сентябриин 30-да хоёр ороной хоорондо гар табигдаhан ядерна дайнай аюулые сараха хэмжээнүүд тухай хэлсээнэй зорилгонуудые, гуримуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ комисси нүлөө үзүүлхэ үүргэтэй юм.

ПХЕНЬЯН

Паньмыньчжондо уулзалга болобо

ТАСС

КНДР-эй ба Урда Корейн Улаан Хэрээhэнэй бүлгэмэй түлөөлэгшэдэй ээлжээтэ уулзалга апрелиин 3-да Паньмыньчжондо болобо. Ороной хойто ба урда хубида нэгэ нэгэнhээ таhараан үлэшэhэн бүлэнэрые хамтаруулан ниилүүлхын тула гол делегацинуудай хөөрэлдөөнүүдые hэргээхэ арга боломжо тухай асуудалые уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэhэн байна.

ДАМАСК

Хани барисаанай барилга

ТАСС

Урихан хабарай эдэ үдэрнүүдтэ Евфрат мүрэниие хааха барилга дээрэ эршэтэ ажал бурьялна. Түхеэрэлгэнүүд хабсаргагдана, Аль-Асад гэжэ хэмэл сөөрэм уhаар дүүргэгдэнэ. ГЭС-эй түрүүшын гурбан турбина хараалагдаhан сагтаа ашаглалгада тушаагдаха гээд этигэн найдажа байhанаа, Евфрадые хааха ажал хэрэгүүдые эрхилхэ министр Мунир Ваннус бүлэг журналистнуудтай хамта барилга дээгүүр ябаад ерэхэдээ мэдүүлбэ.

Сөөрэмые уhаар дүүргэhэнэй ашаар эндэхи үрэжэлтэ газарые тааруу hайнаар уhалха арга олдохо байна. Оршон тойронхи 640 мянган гектарай 110 мянганиинь энэ сөөрэмhөө уhалагдаха. Евфрат мүрэнэй үерлэхэ ябадал зогсоогдоо. Март hарын тэн багта Сириин зүүн районуудаар ехэ бороо хурын ороходо, энэ хаалта үерэй аюулhаа Сириие, Ирагые аршалhан байна.

ВЬЕНТЬЯН

Суфанувонгын мэдүүлгэ

ТАСС

Лаосой Патриотическа фронтын ЦК-гай түрүүлэгшэ принц Суфанувонг апрелиин 3-ла эндэ ерэбэ. Вьентьянска правительствын премьер-министр принц Суванна Фума, ороной политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад, ниислэл хотын хүн зон аэропорт дээрэ тэрэниие угтаа.

Принц Суфанувонг аэропорт дээрэ мэдүүлгэ хэбэ.

Коалиционно саг зуурын шэнэ павительство Арадай зүбшэлэлгын политическэ совет (НКПС) — королевствын засаг захиргаание эмхидхэн бии болгохо тухай асуудалые принц Суванна Фуматай хамта шиидхэхээ эндэ ерээб гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ ушар ороной политическэ байдалда туйлай ехэ удха шанартай, тиин бүмбэрсэг дэлхэйн энэ районходо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туhа хүргэхэ байhаниинь дамжаггүй.

Хөөрэлдөөнүүдэй али бүхы шатада патриотическа хүсэнүүд бүтэмжэтэй hайнаар хандажа, зүб шиидхэбэри абадаг байгаа гэжэ принц Суфанувонг тэмдэглээ. Энээнэй ашаар Лаосто амгалан байдал hэргээхэ ба национальна эблэрэлгэ туйлаха тухай хэлсээндэ, тэрээн тухай протоколдо гар табигдаа hэн.

Дайнай жэлнүүд лаотян арадта туйлай ехэ гарза хохидол ушаруулаа гэжэ ПФЛ-эй ЦК-гай түрүүлэгшэ хэлэбэ. Хэрбээ правительство болон НКПС-эй hаяар байгуулагдахыень хүсөө hаа, нэн түрүүн али бүхы тала hайнаар, зүб руунь хандаха ёhотой.

Үргэн ниитэ арад зоной дэмжэлгэ туhаламжаар түүхэтэ зорилгоёо — амгалан тайбан, бэеэ дааhан байдалтай, демократическа, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй, ниитэ нэгэн, hалбаран хүгжэhэн Лаосые байгуулха — дүүргэхын тула правительство, НКПС эмхидхэн байгуулагдаха юм гээд этигэн найдажа байhанаа принц Суфанувонг мэдүүлээ.

ПАРИЖ

Франциин президент наhа бараба

ТАСС

Франциин Республикын президент Жорж Помпиду 62-дохи наhандаа апрелиин 2-ой үдэшэ наhа бараба гэжэ хуулитаар соносхогдоо.

Ж. Помпиду 1969 оной июнь hарада Франциин президентээр hунгагдаа hэн. Энээнэй урда тээ — 1962 оной апрельhээ 1968 оной июль хүрэтэр — тэрэ президент Ш. де Голлиин дэргэдэ премьер-министр байhан юм.

Уласхоорондын хэрэгүүдтэ Франциин бэеэ дааhан үүргые бэхижүүлхэ, франко-совет харилсаае хүгжөөхэ гэhэн президент Ш. де Голлиин хараа шэглэлые гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша А. Помпиду гадаадынгаа политикада бэелүүлжэ үргэлжүүлhэн байгаа.

Ж. Помпидугай наhа бараhантай дашарамдуулан, правительствын, француз арадай үмэнэhөө премьер-министр П. Месмер гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлбэ. Правительство, би өөрөө республикын Конституциин үндэhөөр уялгаяа дүүргэхэ байhанаа П. Месмер найдуулаа.

Конституциин үндэhөөр сенадай түрүүлэгшэ А. Поэр гүрэнэй толгойлогшын уялгые саг зуураар дүүргэхэ байна.

ГАВАНА

Плайя-Хирондохи илалтын хүндэлэлдэ

ТАСС

Кубын түүхэдэхи гайхамшагта hайндэр — контрреволюционернүүдэй хүлhэншэдэй Плайя-Хирондо бута сохигдоhоор 13 жэлэй ой дүтэлжэ байна.

1961 оной апрель hарада Плайя-Хирон дээрэ бууhан хариин хархис этэгээдүүдые Кубын патриодууд hамна бута сохиhон юм. Контрреволюционернүүдэй, эдэниие дэмжэл харгалзадаг империалис хүсэнүүдэй сэрэгэй харата ябуулгын буруу hүрэлгэ револю ционнингаа туйлалтануудые сахин хамгаалhан арадай илагдашагүй байhые элирхэйлэн харуулаа hэн. Хүшэр бэрхэтэй тэдэ үдэрнүүдтэ Советскэ Союз, бусад социалис оронууд баатарлигаар тэмсэhэн патриодуудта саг дары туhа хүргэhэн байгаа.

Социалис байгуулалтын бүхы участогууд дээрэ габшагайгаар ажаллан, кубынхид энэ дурасхаалта hайндэрые тэмдэглэжэ байна. «Плайя-Хирон дээрэхи илалтын hара» орон дотор эхилээ. Энээнэй үедэ фабрика, заводуудай, барилгануудай коллективүүд, нуга таряалангуудай ажалшад ехэ уялгануудые абажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө шармайн оролдоно.

ПАРИЖ

Хүдэлмэришэдэй илалта

ТАСС

Сен-Назертэхи судоверьфдэ ажалшадай буhалгаан хоёрдохи неделиеэ үргэлжэлжэ байна. Ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха, салин хүлhыень дээшэлүүлхэ, мүн бусад эрилтэнүүдые табиhан судна бүтээдэг 7 мянган хүдэлмэришэндэ зүрюу харша шиидхэбэри абаhан тухайдаа судоверьфиин захиргаан мартын 25-да соносхоо hэн.

Судоверьфиин хүдэлмэри зогсоохо гэhэн предприятиин эзэдэй шиидхэбэри хүдэлмэришэдые айлган hүрдөөгөөгүй. Тиигэжэ хүдэлмэришэд түрүүшынгээ илалта туйлаа.

Швейцариин арад зон эрэлхэг зоригто Чилиин арад зонтой hаналаа нэгэдэн, фашис хунтын архис ябуулгануудые зэбүүрхэн буруушаана. Һаяхан Женевэдэ Чилиин патриодуудтай hаналаа нэгэдэлгын манифестаци болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: демонстрацида хабаадагшад Женевын үйлсэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНИЙАГТЫ hонирхолой байхат

ХАДАТА ГОЛОЙ НЮУСА

БОЛГАРИИН Ловечск... ругтохи Златна-Панега ... тосхондо дүтэхэнүүр го... харьялан урдадаг юм. ... юрэ бусын гол мүн лэ Злат... Панега гэжэ нэрэтэй. Түх... жэлэй турша соо огто хүр... гүй энэ голые Болгарии... дэмтэд унинэй шэнжэлжэ ... хай. Уhанайнь температур... додоо нэгэ жэгдэ байд... 10-hаа 12,5 градус хүрэтэ...

Голой нюусань тэрэнэ... абалгатай таhаршагүй хо... той юм. Златна-Панега хо... нюурhаа эхи абадаг. Энэ ... рай уhан тэг дундаhаа ... нууд тээшээ миралзан дол... дог. Нуурай оёорhоо ехэ бу... бурьялжа байдаг. Тиймэhэ ... нуур хэзээдэшье гүйхэн ... доггүй гэжэ эрдэмтэд ... хэйлэн баталаа. Нуурай ... зэгые тодорхойлхо хэдэн ... дэлгэнүүд хэгдэбэшье, ам... та туйлаагүй: эhанай оё... урасхалай айхабтар ... байhан дээрэhээнь, нэгэшье ... оёортонь хүрэжэ шадс... байhаар.

ҺОНИН ТУРШАЛ...

ТАМХИНАЙ хорон ... үни холоhоо хойшо мэд... ааб даа. Хүнэй бэе махаба... энээнэй хоро хүргэдэг ба... дань hэжэглэхэ хүн ... байха. Гэбэшье... зуруула... нэй бэедэ ямар ехэ хоро ... гэдэг байhан тухайнь хэ... бодомжолоогүй байха.

Гаванын университедэй ... дицинскэ факультедэй ст... дентнэр өөрэ hонин турша... хэбэ. Носоогдоhон зурууд... утаагаар дүүргэгдэhэн каме... нууд руу туршалга хэгдэ... байhан хулганануудые ору... hан байгаа. Тиихэдэнь эдэ... улаан хоолойн клеткэнүүд... ехэ хубилалта болоhон ба... юм. Зуруул носооходо гаро... газууд канцерогеннэ бодос... тай байна гэжэ шэнжэлэ... тоолоно. Эдэнь зуруул носо... жо, тамхияа аhаахадань, ... нэй улаан хоолой, уушха ... ородог юм.

Студентнэрэй туйлалта на... ка шэнжэлэлгэ үргэнөөр хэх... шиидэжэ байhан Кубын вр... онкологуудые hонирхуулба.

ПИРАМИДАНУУДАЙ НЮУСАНУУД

КАИР. «Үнэтэ шухаг зү... нүүдтэй, ухэhэн бэенүүдэй... ойроо хүртөөгүй байhан ф... раонуудые хүдөөлүүлгын ка... ранууд олон мянгаад тонно ... рамидануud доро нюугда... байhаар», — гэжэ Египе... археолог Мухаммед Эз... Мусса «Аль-Ахбар» газет... бэшэнэ.

Фараонуудые хүдөөлүүл... дээ, хоёр саркофаг хэрэглэ... байгаа гэжэ археологу... олон тоото шэнжэлгэн... элирхэйлэн батална. Нэ... соонь фараоной ухэhэн бэе... хээд, пирамида доро хүдө... лүүлдэг: нүгөөдэ соонь тэрэн... бэе хэбэ гээшэбди гэжэ таа... гаар хэлэн, досоонь юушье ... дэггүй байгаа. Хүүрнүүд... хулгайлагшадые мэхэлжэ, ... саркофагыень пирамидын ... соо табидаг hэн ха.

Фараон Хеопсын хүдөөл... лэгдэhэн камерын хаана ... бигдаhые тон hайнаар тодор... лааб гэжэ Даниин археол... Новерт Булсем батална. ... та фараоной хүүртэ хүрэхэ ... рилготойгоор пирамида до... гуур гүнзэгы туннель малта... ень зүбшөөхэ гүйлтатайгаар ... рэ Египедэй правительство... хандаха хүсэлэнтэй.

Фараонуудые хүдөөлүүл... нюусануудые олон удаан жэ... нүүдэй турша соо шэнжэл... дээ, парамидануud доро ... гүнзэгыдэ буладаг байна ... hэн тобшолол хэбэ.

440 МИЛЛИОН ЖЭЛЭЙ ҮЕЫН ЮУМЭ...

КАНАДЫН Торонто хот... түбтэ гостиница бариха үед... өөрсэ ицхаг юумэн олдобо. Х... дэлмэри хэжэ байтараа, бар... гашадай нэгэн шорой соо... гайхалтай hонин юумэ олоб... Энээнэй геологиин ба ми... ралогиин музейдэ абааша... Тиигэн гэhээнь тэрэ далай... ряада адлирхуу далайн ли... гэдэг амитанай бэе шу... шэнги болошоод байба. Д... лайн лили гэдэг амитан ... миллион жэлэй урда тээ д... лайн оёорто ажамидардаг ба... hан түүхэтэй.

Далайн лили яагаад Тор... то хотын түбтэ байха бол... юя гэhэн асуудалда харю... хадаа, музейн түлөөлэгша ш... жэ мэдүүлээ: «Канадын ... ехэ хото городуудай нэг... байрлаhан газарта 440 мил... он жэлэй урди тээ далай б... hан юм гэхэ».

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61.35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67.81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фото лаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Субботнигые эмхитэйгээр үнгэргэхэ» — К. М. Продайводагай статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Нютаг нютагай hонинууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Һуралсалай харюусалгатай шата» — В. Тюрнагай статья. Арадай хиналтын комитедтэ. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда: «Баримтанууд гэршэлнэ» — В. Георгиевай статья. СССР-эй Композиторнуудай холбооной V съезд дээрэhээ. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Апрелиин экрануудта АПН-эй материалнууд. Элдэб hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Октябрятануудта «Мүшэхэн» — гэhэн тележурнал харуулагдаха. 18.35 — Телевизионно hонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 18.05 — 19.30 — «А плюс Б» — залуушуулай программа. 20.45 — «Экрандаа» — кинокомеди». «Аршин-Мал-Алан» — уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 22.20 — «Түрүү дүй дүршэл — хүдөөгэйхидтэ (буряадаар). 22.40 — Үдэшын концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.05 — «Свой» — уран hайханай фильм. 20.35 — Концерт.